

« بسمه تعالي »
وزارت امور اقتصادي و دارائي
سازمان خصوصي سازي
معاونت مطالعات، برنامه ريزي و آريابي

عملکرد سازمان خصوصي سازي با
رويکرد واگذاري سهام دولتي و متعلق
به دولت
در سال ۱۳۸۵

(مشمول بر اطلاعات واگذاري سهام عدالت)

خرداد ماه ۱۳۸۶

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	۱- مقدمه
۲	۲- بخش اول: عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای آئین نامه سهام عدالت
۳	۲-۱- برنامه ریزی، سازماندهی، راهبری و کنترل اجرای مراحل اول و دوم طرح
۳	۲-۲- تشکیل شرکت کارگزاری سهام عدالت
۴	۲-۳- آماده سازی سهام عدالت جهت واگذاری
۶	۲-۴- شناسایی مشمولین طرح و تشکیل پایگاه اطلاعاتی جامع مشمولین
۸	۲-۵- تشکیل شرکت های سرمایه گذاری استانی
۹	۲-۶- تشکیل تعاونی های شهرستانی
۱۱	۲-۷- واگذاری سهام عدالت
۱۱	۲-۸- اطلاع رسانی در زمینه طرح سهام عدالت
۱۱	۲-۹- نظارت بر انجام طرح سهام عدالت
۱۲	۳- بخش دوم: عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای واگذاری سهام دولتی و متعلق به دولت
۱۲	۳-۱- تعداد و ارزش سهام فروش رفته در سال ۱۳۸۵
۱۶	۳-۲- قراردادهای فروش در سال ۱۳۸۵
۱۶	۳-۳- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران و کارکنان در سال ۱۳۸۵
۱۷	۳-۴- اهداف درآمدی بودجه سنواتی و عملکرد واگذاری سهام در سال ۱۳۸۵
۱۸	۳-۵- واگذاری قطعی سهام به کشاورزان، کارگران، و ایثارگران ...
۱۹	۴- بخش سوم: سایر اقدامات
۱۹	۴-۱- تدوین و اصلاح آئین نامه ها و دستورالعمل های مورد نیاز
۲۰	۴-۲- لایحه سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۲۱	۴-۳- انجام وظایف دبیرخانه ای هیأت عالی واگذاری
۲۳	۴-۴- انجام فعالیت های پژوهشی، اطلاع رسانی و فرهنگی
۲۶	۴-۵- عملکرد سازمان در خصوص نظارت پس از واگذاری
۲۸	۴-۶- عملکرد سازمان در ارتباط با شرکت های زیرمجموعه آن
۲۸	۴-۷- عملکرد سازمان در خصوص پرونده های حقوقی
۲۹	۵- بخش چهارم: چالش ها و مشکلات فراروی خصوصی سازی و ارائه راه کارهای پیش برنده
۲۹	۵-۱- چالش های فراروی خصوصی سازی در کشور
۳۱	۵-۲- چالش های فراروی طرح توزیع سهام عدالت
۳۱	۵-۳- چالش های فراروی سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و ارائه راهکارهای پیش برنده

۱- مقدمه

بعد از اینکه در سال ۱۳۸۴ به دلایل مختلف روند اجرای خصوصی سازی در کشور نسبت به سال های آغازین آن رشد کندتری داشت، سال ۱۳۸۵ با اعلام سیاست های جدید دولت در امر خصوصی سازی و تصمیم بر سهامداری گسترده مردم از طریق توزیع سهام عدالت، نقطه عطفی در فرآیند خصوصی سازی در کشور بود.

با اینکه از آغاز دهه هفتاد، خصوصی سازی به صورت جدی در کشور مطرح شد و دولت درصدد واگذاری مالکیت های غیر ضرور خود به بخش های تعاونی و خصوصی برآمد، اما به دلایل گوناگون، از جمله محدودیت های موجود در اصل ۴۴ قانون اساسی، اهداف در نظر گرفته شده در سال های آغازین خصوصی سازی به تحقق نپیوست و در واقع دهه هشتاد، به ویژه سال ۱۳۸۵، را می توان سال عملیاتی شدن این تصمیم ملی قلمداد نمود.

تعریف الگوی خصوصی سازی از طریق توزیع سهام عدالت، تدوین چارچوب حقوقی برنامه و تکمیل شناسایی دهک های پایین درآمدی جهت تخصیص سهام عدالت، علاوه بر تأمین اهداف طرح، با توجه به کاربری نتایج این شناسایی برای ارگان های مختلف دولتی و کنترل مجدد آمارهایی که به صورت موازی و به منظورهای مختلف در سایر دستگاه ها تهیه شده و می شوند در نوع خود بسیار ارزنده بوده است.

آماده سازی شرکت هایی که در برخی موارد سالیان طولانی با اتکا به یارانه های دولتی فعالیت کرده بودند جهت ورود به بازار رقابتی عرضه- بورس اوراق بهادار- و تدوین مصوبات لازم جهت اصلاح ساختار آن دسته از بنگاه های اقتصادی که به رغم انجام فعالیت اقتصادی سال های سال در بافت های غیر شرکتی و خارج از قانون تجارت عمل می کردند و نهایتاً آغاز اجرای فرامین رهبری موضوع ابلاغ سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و تدوین لایحه مربوطه جهت اجرایی شدن امور، از جمله مواردی بودند که نه تنها دولت را در دستیابی به اهداف خود در زمینه خصوصی سازی یاری می کند، بلکه موانع و محدودیت های بسیاری را که مانع از تعامل منطقی اقتصاد ایران با اقتصاد جهانی می شد برداشته و کشور را آماده حضور در صحنه های جهانی اقتصاد نموده است.

گزارش حاضر که در چهار بخش تنظیم شده است به ارائه و بررسی عملکرد خصوصی سازی در کشور در سال ۱۳۸۵ پرداخته است.

بخش اول گزارش به عملکرد خصوصی سازی در قالب طرح واگذاری سهام عدالت اختصاص دارد. در بخش دوم عملکرد خصوصی سازی در چارچوب واگذاری سهام دولتی و متعلق به دولت به بخش غیر دولتی مورد بررسی قرار گرفته است. بخش سوم، با عنوان «سایر اقدامات» به ارائه عملکرد دولت در امر خصوصی سازی از دیدگاه تکمیل و اصلاح قوانین و مقررات، به ویژه لایحه سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، انجام وظایف دبیرخانه ای هیأت عالی واگذاری توسط سازمان خصوصی سازی و انواع اقدامات فرهنگی، پژوهشی و اطلاع رسانی پرداخته است. بخش چهارم، و در واقع بخش پایانی گزارش، به معرفی چالش ها و مشکلات فراروی خصوصی سازی و ارائه راه کارهای پیش برنده پرداخته است.

۲- بخش اول: گزارش عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای آئین نامه سهام عدالت

در سال ۱۳۸۵، سازمان خصوصی سازی در راستای اجرای طرح توزیع سهام عدالت موضوع مصوبه شماره ۷۲۶۸۳/ت/۳۴۴۸۴ هـ مورخ ۱۳۸۴/۱۱/۷ هیأت وزیران (اصلاح شده در مصوبه شماره ۱۰۴۱۵۹/ت/۲۶۲۵۴ هـ مورخ ۸۵/۸/۲۸)، با عنوان «آئین نامه اجرایی افزایش ثروت خانوارهای ایرانی از طریق گسترش سهم بخش تعاون براساس توزیع سهام عدالت»، عملیات اجرایی واگذاری سهام عدالت به مشمولین شناسایی شده را با اهداف زیر آغاز کرد:

- توسعه مشارکت عمومی؛
 - توزیع عادلانه ثروت و درآمد و کاهش فاصله طبقاتی و فقر؛
 - کاهش تصدی گری دولت؛
 - افزایش سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور؛
 - استفاده از روش های سالم و شفاف جهت واگذاری سهام شرکت های دولتی.
- با توجه به این که طرح توزیع سهام عدالت به عنوان یک طرح ملی در کشور مطرح شد، کلیه دستگاه های اجرایی کشور از بالاترین رده سیاست گذاری در قوه مجریه، هیأت محترم وزیران و مقام ریاست جمهوری تا پائین ترین تشکیلات اجرایی تصویب شده برای اجرای طرح (شرکت های تعاونی عدالت شهرستانی) در یک اقدام همه جانبه و هماهنگ به تدوین قوانین و مقررات، شناسایی و ثبت نام مشمولین، شناسایی و آماده سازی شرکت ها و در نهایت توزیع سهام قابل واگذاری پرداختند.
- در این راستا، سازمان خصوصی سازی که به عنوان دبیرخانه ستاد مرکزی توزیع سهام عدالت معرفی شده بود، در سال ۱۳۸۵ به انجام وظایف متنوع و بسیاری پرداخت که از آن جمله اند:

- اجرای سیاست های مقرر و مصوبات ستاد مرکزی سهام عدالت؛
- مدیریت اجرای طرح؛
- هماهنگی با دستگاه های اجرایی، سازمان های حمایتی و ستادهای استانی در جهت اجرای طرح؛
- انجام مطالعات و تحقیقات مرتبط؛
- سازماندهی فعالیت های فرهنگی و تبلیغاتی؛
- پیشنهاد ضوابط، دستورالعمل ها، آئین نامه ها، مصوبات و لوایح لازم به مراجع ذیربط؛
- طراحی فرآیندها و نرم افزارهای جامع اجرای طرح؛
- پیشنهاد فهرست سهام قابل واگذاری متضمن قیمت و برنامه زمان بندی و واگذاری سهام مصوب، و
- تهیه و نهایی نمودن بانک اطلاعاتی مربوط به مشخصات مشمولین طرح.

نوع وظایف تعریف شده برای سازمان خصوصی سازی به گونه ای بود که محوریت مجموعه فعالیت های این سازمان را در سال ۱۳۸۵ به خود اختصاص داد و نتایج اقدامات، منجر به فعالیت های اساسی به منظور بستر سازی و اجرای طرح گردید، که از جمله این اقدامات می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱-۲- برنامه ریزی، سازماندهی، راهبری و کنترل اجرای مراحل مختلف طرح، شامل:

- تهیه برنامه زمانبندی اجرای واگذاری سهام به مشمولان مراحل اول، دوم و سوم طرح؛
- برگزاری همایش آشنایی دست‌اندرکاران با طرح؛
- تشکیل جلسات مستمر استانی به منظور هماهنگی جهت انجام امور محوله؛
- بازدید از استان‌ها به منظور بررسی روند پیشرفت طرح؛
- ارتباط مستمر با دبیرخانه‌های استانی جهت راهبری و کنترل اجرای برنامه زمانبندی؛
- زمینه‌سازی برگزاری ۶ جلسه ستاد مرکزی سهام عدالت با حضور ریاست محترم جمهوری و سایر اعضای ستاد؛
- تهیه و پیشنهاد اصلاحات آئین‌نامه واگذاری سهام عدالت و سایر مقررات اجرایی لازم؛
- حسب مورد تهیه، پیشنهاد و تصویب قرارداد واگذاری سهام عدالت، اساسنامه شرکت‌های سرمایه گذاری استانی، مشمولین مرحله دوم طرح و فهرست شرکت‌های قابل واگذاری؛ و
- به کارگیری، توجیه و اعزام مشاوران جوان دانش‌آموخته مالی و اقتصادی به سراسر کشور جهت برقراری تعامل هرچه بیشتر با ستادهای استانی سهام عدالت.

۲-۲- تشکیل شرکت کارگزاری سهام عدالت، شامل:

- انتقال شرکت کارگزاری صبا (سهامی خاص) از سازمان صنایع ملی ایران به سازمان خصوصی‌سازی و نام‌گذاری آن به شرکت کارگزاری سهام عدالت بر اساس مصوبه هیأت وزیران؛
- پیشنهاد اساسنامه شرکت کارگزاری سهام عدالت به هیأت وزیران و پیگیری تصویب و انجام اصلاحات لازم در فرآیند توزیع سهام عدالت از طریق شرکت کارگزاری سهام عدالت؛ و
- تعیین اعضای هیأت مدیره شرکت کارگزاری توسط مجمع شرکت (نمایندگان سازمان خصوصی‌سازی و وزارت امور اقتصادی و دارایی).

پس از تشکیل شرکت کارگزاری سهام عدالت و تصویب اساسنامه نهایی آن، شرکت یاد شده با جذب نیروهای متخصص و کارآمد و پس از تصویب چارت سازمانی و تعریف و سازماندهی تشکیلات شرکت، به تدوین آئین‌نامه‌های مورد نیاز شرکت پرداخت.

در جهت انجام بهینه مربوط به امور واگذاری سهام عدالت نمونه گزارش فعالیت برای شرکت‌های سرمایه‌پذیر، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و شرکت کارگزاری سهام عدالت تهیه شد تا با فراهم کردن زمینه ارائه اطلاعات همگن، نظارت بر اجرای طرح مزبور با دقت و کارآیی بیشتری صورت گیرد.

از جمله سایر اقدامات شرکت کارگزاری سهام عدالت نیز می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- پیگیری اقدامات اجرایی با هماهنگی سازمان خصوصی‌سازی و سازمان بورس اوراق بهادار تهران در جهت پذیرش شرکت‌های ملی فولاد مبارکه، ملی صنایع مس ایران، سیمان دشتستان و مپنا که منجر به عرضه اولیه شرکت‌های فولاد مبارکه و ملی صنایع مس ایران در بورس گردید. همچنین شرکت کشتیرانی جمهوری

اسلامی ایران، ایرالکو و شرکت فولاد خوزستان نیز مراحل اجرایی اولیه را گذرانده و آماده پذیرش در بورس هستند؛

- پیگیری انتقال شرکت‌های بورسی (چادرملو، حمل و نقل پتروشیمی، فولاد مبارکه، نیرو ترانس، ملی صنایع مس ایران، پارس سوئیچ، سیمان داراب و گل گهر) به صورت معاف از مالیات؛ و شرکت‌های غیر بورسی (فولاد آلیاژی ایران، سابیر، کشتیرانی ج.ا.ایران، مشانیر، سیمان دشتستان) به شرکت کارگزاری سهام عدالت.

۳-۲- آماده سازی سهام عدالت جهت واگذاری، شامل:

- تهیه و ارائه فهرست اولیه شرکت‌های شناسایی شده به ستاد مرکزی جهت تصمیم‌گیری در مورد واگذاری شرکت‌های مورد نظر؛
- بررسی گزارش‌های حسابرسی شرکت‌ها جهت انتخاب شرکت‌های سودده به منظور واگذاری در قالب طرح سهام عدالت؛
- تشکیل بانک اطلاعاتی حاوی اطلاعات مالی شرکت‌های قابل واگذاری؛
- آماده سازی شرکت‌های مشمول واگذاری جهت ورود به بورس؛
- پیگیری تصویب درصد سهام قابل واگذاری شرکت‌ها در راستای طرح توزیع سهام عدالت در هیأت عالی واگذاری؛ و
- قیمت گذاری سهام شرکت‌های مشمول واگذاری در قالب طرح توزیع سهام عدالت.

بر همین اساس درصد، تعداد و ارزش سهام واگذار شده در قالب طرح سهام عدالت، تا فروردین ماه سال جاری (۱۳۸۶) به شرح جدول شماره (۱) می‌باشد:

جدول شماره (۱): درصد، تعداد و ارزش سهام واگذار شده در قالب سهام عدالت تا فروردین ۱۳۸۶

نوع شرکت	ردیف	نام شرکت	درصد واگذاری	تعداد سهام (هزار سهم)	ارزش سهام (میلیارد ریال)
بورسی	۱	صنعتی و معدنی چادرملو	۲۲,۷	۲۲۷,۰۰۰	۲,۵۳۱,۵
	۲	حمل و نقل پتروشیمی	۲۹	۲,۳۲۰	۵۳
	۳	فولاد مبارکه	۲۴,۲۴	۳,۸۳۰,۸۷۱,۱	۷,۲۷۸,۷
	۴	نیرو ترانس	۳۰,۷	۴۱,۴۴۵	۸۱,۸
	۵	ملی صنایع مس ایران	۲۰	۱,۱۵۷,۹۲۸,۹	۴,۲۸۷,۸
	۶	پارس سوئیچ	۴۰,۷	۳۶,۶۳۰	۱۰۹,۲
	۷	کارخانجات مخابراتی ایران	۳۵	۲۱,۴۹۰	۱۸۶
	۸	سیمان داراب	۵۰	۱۲۴,۸۰۳	۴۴۶,۸
	۹	سنگ آهن گل گهر	۱۰,۹	۴۷,۹۶۰	۱,۰۷۶,۵
جمع شرکت‌های بورسی				۵,۴۹۰,۴۴۸,۱	۱۶,۰۵۱,۳
غیر بورسی	۱۰	فولاد آلیاژی ایران	۳۹,۴۶	۱۹,۷	۲۲۹,۹
	۱۱	ساختمان سد و تأسیسات آبیاری سابیر	۲۹,۹	۱۷۵,۸۷۸	۷۳,۸
	۱۲	کشتیرانی ج.ا.ایران	۳۴	۱,۰۲۱,۵۰۰	۴,۹۱۴,۵
	۱۳	مشانیر	۴۲	۱,۲	۱۲۲,۴
	۱۴	سیمان دشتستان	۳۴	۱۰۱,۹۹۹,۹	۳۳۲
جمع شرکت‌های غیر بورسی				۱,۲۹۹,۳۹۸,۸	۵,۷۴۲,۵
جمع کل				۶,۷۸۹,۸۴۶,۹	۲۱,۷۹۳,۸

۴-۲- شناسایی مشمولین طرح و تشکیل پایگاه اطلاعاتی جامع مشمولین

از اساسی‌ترین اقدامات انجام یافته در سال ۱۳۸۵، شناسایی مشمولین طرح می‌باشد که کاری بسیار پیچیده و سخت بوده و نیازمند طراحی نرم افزارهای مربوطه و هماهنگی با کلیه سازمان‌های حمایتی در خصوص دریافت اطلاعات و سپس پالایش و نهایی نمودن یک فهرست قابل اعتماد و اتکاء در این خصوص می‌باشد، به گونه‌ای که همپوشانی‌های متعدد و مکرر در اطلاعات ارائه شده توسط نهادهای حمایتی را مشخص نموده و نسبت به ارائه یک فهرست جامع در این خصوص، شامل اسامی کلیه افراد مشمول بر مبنای کد ملی و تفکیک شده به استان‌ها و شهرستان‌های مختلف، اقدام نموده است. در راستای اقدام انجام یافته مشمولین مرحله اول طرح در ۳۰ استان کشور نزدیک به تعداد ۵ میلیون نفر بر مبنای کد ملی شناسایی گردیدند و بانک اطلاعاتی مربوطه نیز نهایی شد. در این زمینه اقدامات ذیل انجام پذیرفت:

- تهیه فرآیند ارتباطی و اطلاعاتی جهت هماهنگی کلیه ارکان طرح در شناسایی مشمولین طرح؛
- برگزاری جلسات با نمایندگان نهادهای حمایتی، سازمان ثبت احوال کشور و دبیرخانه‌های ستادهای استانی جهت هماهنگی در جمع‌آوری اطلاعات؛
- تهیه نرم افزار ورود اطلاعات و چاپ گزارش‌های مورد نیاز؛
- پالایش و تجمیع اطلاعات؛
- ابلاغ فهرست نهایی مشمولین مراحل مختلف طرح به ستادهای استانی جهت فراخوان عضویت در تعاونی؛ و
- ارائه گزارش‌های مستمر به دبیر ستاد مرکزی جهت کنترل مراحل انجام طرح.

اقدامات مذکور منجر به شناسایی مشمولین مرحله اول و بسترسازی لازم جهت شناسایی مشمولین مراحل دوم و سوم طرح، به شرح ذیل گردید:

۴-۲-۱- شناسایی مشمولین مرحله اول طرح

مشمولین مرحله اول با همکاری نهادهای حمایتی زیربط و از بین دهک‌های پایین درآمدی کشور یعنی؛

- کلیه افراد نیازمند مشمول طرح شهید رجایی و عائله تحت تکفل آنها؛
- کلیه افراد خانواده‌های مشمول طرح مددجویی کمیته امداد امام خمینی (ره) و تحت حمایت معیشتی این نهاد؛
- کلیه کودکان و زنان بی سرپرست تحت حمایت معیشتی مستمر سازمان بهزیستی کشور؛
- کودکان بدسرپرست تحت حمایت معیشتی مستمر سازمان بهزیستی کشور؛
- معلولان نیازمند تحت حمایت معیشتی مستمر سازمان بهزیستی کشور؛
- کلیه اعضای خانواده‌های دارای معلول تحت حمایت معیشتی مستمر سازمان بهزیستی کشور؛
- کلیه آسیب دیدگان اجتماعی تحت حمایت معیشتی مستمر سازمان بهزیستی کشور؛

- رزمندگان فاقد شغل و درآمد و خانواده‌های تحت تکفل آنها،
به تعداد ۴,۹۸۱,۵۰۷ نفر به شرح جدول شماره (۲) شناسایی گردیدند.

۴-۲-۲- شناسایی مشمولین مرحله دوم طرح

به منظور شناسایی مشمولین مرحله دوم طرح که شامل روستائیان و عشایر فاقد شغل و کم درآمد می‌باشد نیز گام‌هایی اساسی برداشته شده و با تهیه ۲,۰۰۰,۰۰۰ فرم الکترونیکی جمع‌آوری اطلاعات، نسبت به شناسایی حدود ۶,۰۰۰,۰۰۰ نفر مشمول طرح اقدام گردیده است. این فرم‌ها به زودی در تمام نقاط کشور توزیع شده و بر مبنای سازوکارهای تعریف شده نسبت به جمع‌آوری و جمع‌بندی نتایج حاصل از آنها اقدام خواهد شد.

۴-۲-۳- شناسایی مشمولین مرحله سوم طرح

به منظور شناسایی مشمولین مرحله سوم طرح که شامل بازنشستگان و کارمندان با حقوق کمتر از ۳۰۰,۰۰۰ تومان می‌باشند نیز ضمن تهیه «دستورالعمل جمع‌آوری الکترونیکی اطلاعات مشمولین»، نسبت به «تهیه ساختار اطلاعاتی مورد نیاز مشمولین»، «ابلاغ زمان‌بندی اجرای طرح» و «برگزاری جلسه توجیهی جهت مدیران کل امور اداری، به منظور آشنایی با نحوه جمع‌آوری و ساماندهی اطلاعات»، در سال ۱۳۸۵ اقدام گردیده است، به گونه‌ای که در پایان سال مورد گزارش بسیاری از دستگاه‌ها نسبت به جمع‌آوری اطلاعات کارکنان خود اقدام نموده‌اند.

جدول شماره (۲) : تعداد مشمولان مرحله اول طرح

توزیع سهام عدالت به تفکیک استانها

ردیف	استان	مشمولان طرح	ردیف	استان	مشمولان طرح
۱	آذربایجان شرقی	۲۵۹,۷۲۱	۱۷	قزوین	۵۵,۵۵۶
۲	آذربایجان غربی	۱۶۵,۴۴۹	۱۸	قم	۸۸,۶۸۹
۳	اردبیل	۹۶,۳۳۷	۱۹	کردستان	۱۳۶,۵۶۹
۴	اصفهان	۲۶۰,۶۶۱	۲۰	کرمان	۲۸۱,۶۷۸
۵	ایلام	۱۳۸,۰۷۶	۲۱	کرمانشاه	۲۰۰,۶۲۱
۶	بوشهر	۱۰۰,۱۴۴	۲۲	کهگیلویه و بویراحمد	۱۱۶,۴۸۵
۷	تهران	۱۸۸,۲۰۰	۲۳	گلستان	۱۲۹,۱۵۴
۸	چهارمحال و بختیاری	۹۱,۳۴۲	۲۴	گیلان	۱۹۴,۴۹۱
۹	خراسان جنوبی	۹۲,۳۰۷	۲۵	لرستان	۲۱۳,۰۱۷
۱۰	خراسان رضوی	۴۴۹,۹۹۴	۲۶	مازندران	۱۳۱,۰۱۶
۱۱	خراسان شمالی	۸۸,۲۱۴	۲۷	مرکزی	۹۸,۷۵۱
۱۲	خوزستان	۳۳۳,۹۹۵	۲۸	هرمزگان	۱۲۹,۵۱۴
۱۳	زنجان	۵۶,۰۲۶	۲۹	همدان	۱۳۱,۱۴۴
۱۴	سمنان	۳۳,۷۹۸	۳۰	یزد	۵۵,۱۰۱
۱۵	سیستان و بلوچستان	۳۰۰,۵۵۴	جمع کل		۴,۹۸۱,۵۰۷
۱۶	فارس	۳۶۴,۸۶۳			

۲-۵- تشکیل شرکت های سرمایه گذاری استانی

در راستای اجرایی شدن طرح توزیع سهام عدالت، شرکت های سرمایه گذاری استانی با اهداف ذیل و در تمام مراکز استان های کشور و به تعداد ۳۰ شرکت، متشکل از شرکت های تعاونی شهرستانی استان مربوطه، تشکیل گردیدند.

- مشارکت در مالکیت و مدیریت و اصلاح ساختار بنگاه های دولتی واگذار شده در جهت افزایش کارایی آنها.
- تجهیز پس اندازهای شرکت تعاونی شهرستانی و سایر سهامداران و هدایت وجوه به سمت سرمایه گذاری های مولد در کشور.

- فراهم نمودن امکانات لازم در جهت مشارکت عموم در جهت توسعه سرمایه گذاری های مولد در کشور و کمک به ارتقاء رشد و توسعه اقتصادی توأم با عدالت.

این شرکت ها سهامی خاص بوده و بر اساس مقررات لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب اسفند ماه سال ۱۳۴۷ تشکیل گردیده و طبق قوانین جاری جمهوری اسلامی ایران و اصول حاکم بر شرکت های

تجاری و رعایت مفاد اساسنامه مربوطه اداره خواهند شد و قابلیت ورود به بورس را جهت اجرای وظایف محوله دارا می‌باشند. وظایف اصلی این شرکت‌ها عبارت است از:

- هرگونه خرید و فروش سهام شرکت‌ها و مؤسسات عمومی و دولتی، تعاونی و یا خصوصی و اوراق بهادار.
- هرگونه سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت‌های داخلی و خارجی در داخل یا خارج از کشور.
- ارائه خدمات اقتصادی، فنی، مالی، اعتباری، حسابرسی، سرمایه‌گذاری، مشاوره‌ای و مدیریتی به شرکت‌های تحت پوشش، شرکت‌های تعاونی شهرستان‌ها و سایر شرکت‌های دولتی و غیردولتی و اشخاص حقیقی و حقوقی.
- تشکیل، تأسیس، ثبت و راه‌اندازی شرکت‌های صنعتی و معدنی، تولیدی، ساختمانی، پیمانکاری، خدماتی، بازرگانی، سرمایه‌گذاری، آموزشی، مطالعاتی و مشاوره‌ای و یا مشارکت حقوقی و مدنی در این قبیل شرکت‌ها با بخش خصوصی یا عمومی.
- انجام و ارائه خدمات پرتفوی گردانی.
- اعطای تسهیلات به شرکت‌های تابعه و وابسته.
- انجام مطالعات و بررسی‌های اقتصادی، فنی، مالی، مدیریتی و نظارت و اجرایی طرح‌های سرمایه‌گذاری اقتصادی و صنعتی و ایجاد شرکت‌ها و مؤسسات مطالعاتی و اجرایی در جهت تحقق هدف‌های شرکت.
- مشارکت در اصلاح ساختار، نظام‌ها و مدیریت شرکت‌هایی که در آنها سهامدار است در جهت افزایش کارایی آنها.
- تملک و اداره هرگونه سهام و حقوق مالکانه متعلق به دولت که به موجب قوانین و مقررات به شرکت واگذار می‌شود.
- تأمین وجوه فروش اقساطی از محل سوددریافتی از سهام تملک شده شرکت‌های دولتی.
- اداره امور سرمایه‌گذاری‌ها به نمایندگی از طرف اشخاص حقیقی و حقوقی دولتی و غیردولتی.
- اخذ نمایندگی، ایجاد شعبه و اعطای نمایندگی در داخل و خارج از کشور.
- انجام و ارائه مطالعات و فعالیت‌های پژوهشی در جهت تدوین استراتژی‌ها و دستیابی به فناوری‌های روزآمد و توسعه شرکت‌های تابعه.
- انجام هرگونه فعالیت مجاز که به طور مستقیم یا غیرمستقیم برای تحقق اهداف شرکت لازم بوده و با موضوع فعالیت شرکت مرتبط باشد.

۲-۶- تشکیل تعاونی‌های شهرستانی

به موجب همکاری بسیار نزدیک سازمان خصوصی‌سازی، دبیرخانه مرکزی سهام عدالت و وزارت تعاون مقدمات تشکیل شرکت‌های تعاونی شهرستانی شامل تهیه اساسنامه آنها، مراحل متعدد تأسیس، ثبت و انتصاب اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل و سایر سازوکارهای استقرار این شرکت‌ها فراهم شد و تا پایان سال ۱۳۸۵، تعداد ۳۳۷ شرکت تعاونی عدالت شهرستانی در ۳۳۶ شهرستان، به شرح جدول شماره (۳) تشکیل و کار ثبت نام مشمولان و توزیع سهام بین آنها آغاز گردید.

در حال حاضر ۴,۹۸۱,۵۰۷ نفر مشمولان مرحله اول طرح عضو این تعاونی‌ها هستند و تعاونی‌های عدالت شهرستانی در هر استان نیز عضو شرکت سرمایه‌گذاری آن استان هستند.

جدول شماره (۳): تعداد تعاونی‌های عدالت شهرستان‌ها به تفکیک استان‌ها

ردیف	استان	تعداد تعاونی	ردیف	استان	تعداد تعاونی
۱	آذربایجان شرقی	۱۹	۱۷	قزوین	۵
۲	آذربایجان غربی	۱۴	۱۸	قم	۳
۳	اردبیل	۹	۱۹	گلستان	۱۱
۴	اصفهان	۲۱	۲۰	گیلان	۱۶
۵	ایلام	۷	۲۱	لرستان	۹
۶	بوشهر	۹	۲۲	مازندران	۱۶
۷	تهران	۱۲	۲۳	مرکزی	۱۰
۸	چهارمحال و بختیاری	۶	۲۴	هرمزگان	۱۱
۹	خراسان جنوبی	۶	۲۵	همدان	۸
۱۰	خراسان رضوی	۲۰	۲۶	یزد	۱۰
۱۱	خراسان شمالی	۶	۲۷	کردستان	۹
۱۲	خوزستان	۲۰	۲۸	کرمان	۱۶
۱۳	زنجان	۷	۲۹	کرمانشاه	۱۴
۱۴	سمنان	۴	۳۰	کهگیلویه و بویراحمد	۵
۱۵	سیستان و بلوچستان	۱۰	جمع کل		۳۳۷
۱۶	فارس	۲۴			

۷-۲- واگذاری سهام عدالت

پس از فراهم آوردن بسترهای لازم جهت واگذاری سهام عدالت، به شرح مذکور در بندهای فوق، زمینه این واگذاری‌ها فراهم گردیده و سهام ۱۴ شرکت بر مبنای درصد مصوب و به ارزش ۲۱,۷۹۳ میلیارد ریال به مشمولین مرحله اول طرح یعنی ۴,۹۸۱,۵۰۷ نفر از پائین‌ترین دهک‌های درآمدی جامعه، واگذار گردید. لازم به ذکر است به‌زودی مبلغ ۱,۷۸۴ میلیارد ریال دیگر بابت تکمیل سهام مشمولین این مرحله به شرکت کارگزاری سهام عدالت واگذار می‌گردد که در نهایت ارزش مجموع سهام بابت مشمولان مرحله اول بالغ بر ۲۳,۵۷۸ میلیارد ریال برای تعداد صدرا اشاره خواهد بود.

۸-۲- اطلاع‌رسانی در زمینه طرح سهام عدالت

پس از واگذاری سهام عدالت از دیگر اقدامات انجام یافته بر مبنای دستور ریاست محترم جمهوری، اطلاع‌رسانی و شفاف‌سازی انجام طرح می‌باشد که در این زمینه نیز ضمن جمع‌آوری کلیه مستندات طرح و چاپ و انتشار آن به‌صورت کتاب، نسبت به برگزاری کارگاه‌های منطقه‌ای سهام عدالت جهت آموزش و توجیه دست‌اندرکاران طرح در سطح کلیه استان‌های کشور، اقدام گردیده است. این کارگاه‌ها در ۶ منطقه از کشور که کلیه استان‌ها را تحت پوشش قرار داده بودند توسط سازمان خصوصی‌سازی و با هماهنگی و همکاری سازمان‌های امور اقتصادی و دارایی استان‌ها انجام یافته است.

۹-۲- نظارت بر انجام طرح سهام عدالت

با هدف بهینه‌سازی اجرای طرح سهام عدالت، طرح اعزام «مشاورین و ناظرین» سهام عدالت به کلیه استان‌های کشور شروع شده و به‌سرعت در حال انجام می‌باشد. با انجام این کار ضمن ارائه مشاوره به شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی و راهنمایی تعاونی‌های عدالت شهرستانی، بر حسن انجام آئین‌نامه سهام عدالت و سایر مصوبات ستاد مرکزی سهام عدالت و هیأت وزیران، نظارت به‌عمل می‌آید.

آمار و اطلاعات ارائه شده در این بخش حاکی از عزم، جدیت و تلاش سازمان خصوصی‌سازی و واحدهای وابسته به آن در جهت اجرای بهینه مفاد «آئین‌نامه افزایش ثروت خانوارهای ایرانی...» است. این سازمان بر اجرای هرچه بهتر طرح مزبور در راستای تکالیف محوله در چارچوب سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی اهتمام ورزیده و در پایان سال توانست رقمی بالغ بر ۲۱,۷۹۳ میلیارد ریال سهام عدالت را بین قریب به ۵ میلیون نفر از خانوارهای نیازمند توزیع نماید. با اجرای موفقیت‌آمیز مرحله اول این طرح و شناسایی چالش‌های مربوطه، سازمان خصوصی‌سازی همزمان با اجرای عملیات به مطالعات راهبردی گسترده‌ای نیز همت گماشته و با روشن و شفاف شدن جریان واگذاری‌ها امید است که در مدت زمان پیش‌بینی شده _ و یا حتی زودتر از آن _ واگذاری سهام عدالت به افراد مورد نظر را به پایان برساند.

۳- بخش دوم: عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای واگذاری سهام دولتی و متعلق به دولت

۳-۱- تعداد و ارزش سهام فروش رفته در سال ۱۳۸۵

علاوه بر اقدامات گسترده به عمل آمده مورد گزارش در بخش اول که مآلاً واگذاری سهام به عموم مردم و بخش تعاون را با هدف بسط عدالت پیگیری می نماید، در راستای اجرای اهداف سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و به منظور واگذاری سهام دولت با هدف افزایش کارایی شرکت ها، فروش به سرمایه گذاران استراتژیک و مالی و واگذاری سهام دولتی بصورت تدریجی از طریق بورس به عموم مردم، نیز سازمان خصوصی سازی در چارچوب اهداف بودجه ای سال ۱۳۸۵ اقدامات متعددی بعمل آورده است.

این سازمان در سال مورد گزارش افزون بر ۸,۷۰۷ میلیون سهم به ارزش تقریبی ۲۵,۸۹۷ میلیارد ریال از سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت را در ۳۲ شرکت زیر مجموعه خود و ۲۱ شرکت زیرمجموعه سایر شرکت های مادر تخصصی و ۱۴ شرکت در قالب طرح سهام عدالت را واگذار کرده است، که شرح و جزئیات این واگذاری ها در جدول های (۴) تا (۶) این بخش آمده است.

الف- در سال ۱۳۸۵ سهام ۳۶ شرکت به میزان ۱۳/۸ درصد تعداد و ۱۲/۹ درصد ارزش سهام واگذار شده از طریق روش بورس، سهام ۱۷ شرکت به میزان ۸/۲ درصد تعداد و ۳ درصد ارزش سهام واگذار شده از طریق روش مزایده؛ و سهام ۱۴ شرکت به میزان ۷۸ درصد تعداد و ۸۴/۲ درصد ارزش سهام واگذار شده در قالب طرح سهام عدالت واگذار شده است. (جدول شماره ۴)

براساس آمار مندرج در جدول شماره (۵)، ۰/۵ درصد سهام واگذار شده از طریق بورس در قالب سهام ترجیحی به کارکنان و کارگران واحدهای مورد واگذاری اختصاص یافته و ۷۰/۵ درصد آن در قالب فروش تدریجی و ۲۹ درصد فروش به روش بلوکی بوده است. در این بین ۲/۲ درصد از سهام واگذار شده از طریق مزایده به صورت واگذاری سهام ترجیحی یا واگذاری به کارکنان و کارگران واحدهای مورد واگذاری و ۹۷/۸ درصد ارزش واگذاری ها به شیوه بلوکی صورت پذیرفته است. لازم به ذکر است که در واگذاری های مزایده ای که خارج از بورس انجام می شود، واگذاری تدریجی سهام به عموم مردم موضوعیت نمی یابد.

ب- با عنایت به آمارهای ارائه شده در بند (الف) و با توجه به این که در شش ماهه نخست سال ۱۳۸۵ اصلاحات مورد نیاز در آئین نامه سهام عدالت بر مبنای اعلام سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی انجام شد، سازمان خصوصی سازی توانست در نیمه دوم سال اقدامات اجرایی واگذاری سهام عدالت مربوط به مشمولان مرحله اول طرح را با موفقیت به انجام رساند.

جدول شماره (۴): خلاصه عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در سال ۱۳۸۵ بر اساس نوع واگذاری

نوع واگذاری تعداد-ارزش	تعداد سهام	درصد	ارزش سهام (میلیون ریال)	درصد
بورس	۱،۲۰۵،۵۸۳،۳۰۱	۱۳/۰۸	۳،۳۳۲،۲۱۹	۱۲/۰۹
مزایده	۷۱۱،۷۷۷،۷۲۴	۸/۰۲	۷۷۱،۸۹۲	۳/۰۰
سهام عدالت	۶،۷۸۹،۸۴۷،۳۶۷	۷۸/۰۰	۲۱،۷۹۳،۷۳۷	۸۴/۰۲
جمع کل	۸،۷۰۷،۲۰۸،۳۹۲	۱۰۰/۰۰	۲۵،۸۹۷،۸۴۸	۱۰۰/۰۰

جدول شماره (۵): ارزش سهام واگذار شده در سال ۱۳۸۵ بر اساس شیوه واگذاری
(به استثناء سهام عدالت) (ارزش به میلیون ریال)

شیوه واگذاری نوع واگذاری	بورس	درصد	مزایده	درصد
ترجیحی	۱۷،۳۶۵	۰/۰۵	۱۶،۷۶۱	۲/۰۲
تدریجی	۲،۳۵۰،۲۵۲	۷۰/۰۵	۰	۰/۰۰
بلوکی	۹۶۴،۶۰۲	۲۹/۰۰	۷۵۵،۱۳۱	۸/۰۹
جمع کل	۳،۳۳۲،۲۱۹	۱۰۰/۰۰	۷۷۱،۸۹۲	۱۰۰/۰۰

ج- در سال ۱۳۸۵ سهام شرکت‌های متعلق به ۶ شرکت مادر تخصصی در معرض فروش به بخش‌های غیر دولتی قرار گرفت. براساس آمار ارائه شده در جدول شماره (۶) شرکت مادر تخصصی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران با ۵۱/۳۸ درصد تعداد و ۶۱/۲۵ درصد ارزش بیشترین میزان فروش را به خود اختصاص داد و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران با ۴۷/۷۹ درصد تعداد و ۳۶/۰۶ درصد ارزش در ردیف دوم قرار گرفت. کمترین سهم واگذاری‌ها از نظر تعداد مربوط به شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی با ۰/۰۱ درصد و از نظر ارزش متعلق به شرکت مادر تخصصی مخابرات ایران با ۰/۰۱ درصد بوده است.

جدول (۶): خلاصه عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در سال ۱۳۸۵ بر اساس شرکت‌های مادر تخصصی
(به استثناء سهام عدالت)

شرکت مادر تخصصی تعداد-ارزش	تعداد سهام	درصد	ارزش سهام (میلیون ریال)	درصد
ساتکاب	۴،۲۰۶،۷۸۶	۰/۰۲۲	۲۶،۷۷۸	۰/۰۶۵
سازمان توسعه و نوسازی معادن	۹۸۵،۱۳۹،۴۱۹	۵۱/۰۳۸	۲،۵۱۳،۸۷۳	۶۱/۰۲۵

سازمان گسترش و نوسازی	۹۱۶،۳۰۴،۲۷۳	۴۷/٪۷۹	۱،۴۷۹،۰۳۳	۳۶/٪۰۶
سازمان خصوصی سازی	۱۱،۲۳۸،۴۸۸	۰/٪۰۵۹	۴۳،۰۸۷	۱/٪۰۵
شرکت خدمات کشاورزی	۱۲۰،۰۰۰	۰/٪۰۱	۴۱،۰۶۰	۱/٪۰۰
شرکت مخابرات ایران	۳۵۲،۰۵۹	۰/٪۰۲	۲۸۰	۰/٪۰۱
جمع کل	۱،۹۱۷،۳۶۱،۰۲۵	٪۱۰۰	۴،۱۰۴،۱۱۱	٪۱۰۰

وضعیت تفصیلی عملکرد واگذاری‌ها در سال ۱۳۸۵ در خصوص واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت به شرح پیوست‌های شماره (۱)، (۲) و (۳) در پایان این گزارش ارائه شده است.

- جدول مندرج در پیوست شماره (۱) دربرگیرنده اطلاعات تفصیلی در خصوص وضعیت فروش سهام از طریق بورس و مزایده در سال ۱۳۸۵ می‌باشد. این جدول اطلاعات را به تفکیک شرکت‌های مادر تخصصی، نوع فروش (تدریجی، ترجیحی، بلوکی)، فهرست شرکت‌هایی که سهام مصوب آنها در اثر واگذاری به صفر رسیده است، و نیز شهرستان محل استقرار کارخانجات هر شرکت ارائه نموده است. بر این اساس فروش بالغ بر ۱،۹۱۷ میلیون سهم به ارزش تقریبی ۴،۱۰۴ میلیارد ریال به صورت‌های مختلف فوق در دوره یاد شده انجام پذیرفته است. براساس این جدول سهام دولت در ۳۷ شرکت واگذار شده به صفر رسیده است.
- جدول مندرج در پیوست شماره (۲)، جزئیات مربوط به سهام واگذار شده در قالب سهام عدالت را در سال ۱۳۸۵ ارائه می‌کند.

- جدول مندرج در پیوست شماره (۳) حاکی از آن است که در سال ۱۳۸۵، ۴۰ آگهی فروش سهام وجود داشته است که ۲۹ مورد مربوط به مزایده و ۱۱ مورد مربوط به روش بورس می‌باشد. از شرکت‌های آگهی شده جهت واگذاری، ۱۷ شرکت به بخش خصوصی واگذار شده است. واگذاری کلیه سهام‌های آگهی شده به شیوه بلوکی بوده است. لازم به ذکر است که از شرکت‌هایی که به روش مزایده عرضه شده‌اند، ۴ شرکت و از میان شرکت‌های بورسی واگذار شده، یک شرکت در مرحله انعقاد قرارداد قرار دارند.

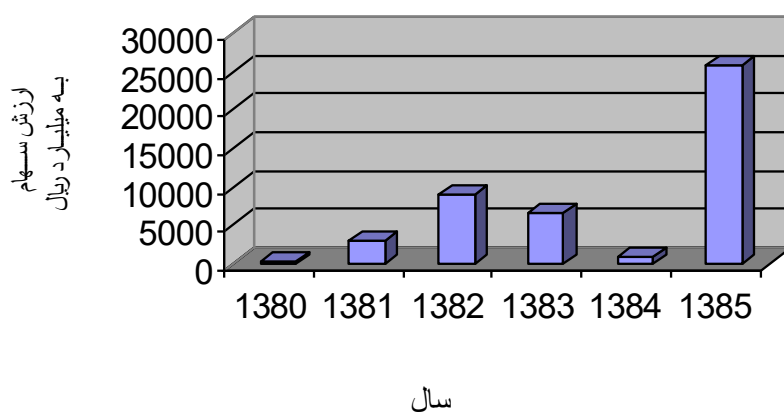
د- پس از افت محسوس شاخص‌های عملکرد واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت در سال ۱۳۸۴ و ادامه آن در نیمه اول سال ۱۳۸۵، در نهایت در نیمه دوم سال سازمان خصوصی سازی توانست با بهره‌گیری از نتایج و دستاوردهای بسترسازی‌های انجام گرفته در نیمه اول و در سایه تلاش و جدیت و عزم ملی کلیه دست‌اندرکاران، به نتایج قابل قبولی در زمینه واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت به

بخش خصوصی دست یابد. جدول شماره (۷) دربرگیرنده آمار مقایسه‌ای از ارزش واگذاری‌ها از اولین سال عملکرد سازمان خصوصی‌سازی (۱۳۸۰) تا سال ۱۳۸۵ می‌باشد:

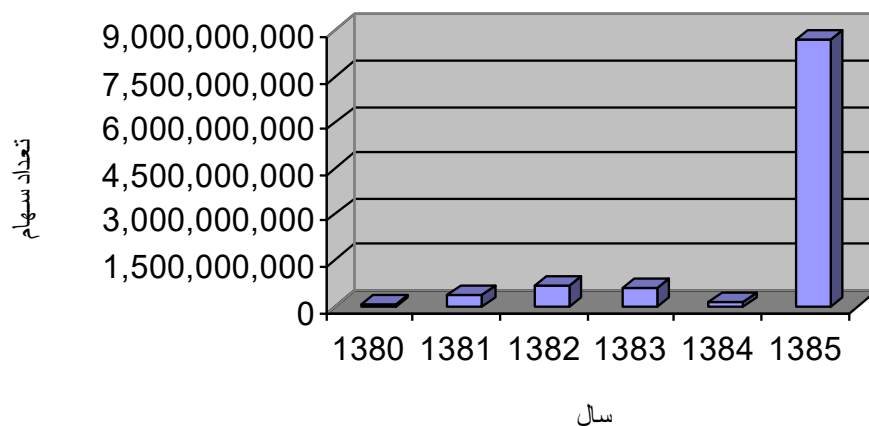
جدول شماره (۷): ارزش و تعداد سهام واگذار شده در سالهای ۸۵-۱۳۸۰

سال واگذاري	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴
ارزش واگذاري (میلیارد ریال)	۲۰۱	۳,۱۱۷	۹,۰۱۲	۶,۴۹۵	۸۳۹
تعداد واگذاري (میلیون سهم)	۳۷,۴۸۴,۴۲۲	۳۹۷,۰۶۵,۸۸۹	۶۹۷,۲۰۰,۷۹۲	۶۰۰,۸۶۳,۶۶۰	۱۷۰,۳۹۵,۴۳۶

نمودار مقایسه ای ارزش سهام واگذار شده در سالهای ۱۳۸۰-۸۵

نمودار مقایسه ای تعداد سهام واگذار شده در سالهای ۱۳۸۰-۸۵

۲-۳- قرارداد های فروش در سال ۱۳۸۵

به موجب آئین نامه بند «ه» ماده (۱۴) قانون برنامه سوم توسعه مورد تنفیذ در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه، فروش بلوکی سهام به صورت نقد و اقساط و بر مبنای سازوکار تعریف شده انجام پذیرفته و منجر به انعقاد قرارداد فی مابین سازمان خصوصی سازی و خریدار می گردد، لذا پی گیری اجرای مفاد قرارداد به عنوان اصلی ترین جزء وظایف نظارتی سازمان خصوصی سازی مشتمل بر محاسبه سود تعلق گرفته به مبلغ خرید، زمانبندی برنامه بازپرداخت اقساط، در نظر گرفتن تخفیف احتمالی برای خریدار متناسب با دستورالعمل مربوطه و آزاد نمودن سهام بعد از پرداخت اقساط توسط خریدار از دیگر وظایف این سازمان می باشد. در این راستا خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در ارتباط با قراردادهای فروش به شرح جدول شماره (۸) می باشد:

جدول شماره (۸): خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در ارتباط با قراردادهای فروش در سال ۱۳۸۵

تعداد-ارزش وضعیت قراردادها	تعداد قراردادها	تعداد سهام مورد معامله	ارزش سهام مورد معامله (میلیون ریال)
قراردادهای خاتمه یافته (آزادسازی کامل)	۵	۴,۹۰۸,۲۷۱	۴۷,۰۱۹
قراردادهای جاری که در سال ۱۳۸۵ کماکان ادامه داشته اند	۶۳	۹۴۲,۶۷۲,۱۹۵	۱۳,۱۹۲,۲۲۲
قراردادهای جدید منعقد	۹	۲۲۰,۰۲۹,۷۵۵	۱,۰۶۳,۱۶۰
	۱۴	۶,۷۸۹,۸۴۷,۳۶۷	۲۱,۷۹۳,۷۳۷
جمع کل	۹۱	۷,۹۵۷,۴۵۷,۵۸۸	۳۶,۰۹۶,۱۳۹

- جزئیات مربوط به وضعیت قراردادها مشتمل بر اسامی شرکت های مربوطه، نام شرکت های مادر تخصصی، روش واگذاری، نام خریدار و تعداد ارزش سهام مورد معامله به ترتیب در پیوست های شماره (۲)، (۴) و (۵) در انتهای این گزارش درج گردیده است.

۳-۳- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران و کارکنان در سال ۱۳۸۵

بر اساس مفاد ماده (۱۶) قانون برنامه سوم توسعه و آئین نامه و دستورالعمل اجرایی مرتبط با آن در خصوص واگذاری سهام ترجیحی به کارگران و کارکنان واحدهای مورد واگذاری حداکثر به میزان ۱۵٪ از سهام قابل واگذاری به ارزش ۱۰ میلیون ریال به ازای هر فرد و به صورت نقد و اقساط (با حصه نقدی ۲۰٪ مبلغ معامله و اقساط ۵ ساله)، سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۸۵ به ۵,۸۷۷ نفر از کارکنان و کارگران ۲۱ شرکت مورد واگذاری، حدود ۷ میلیون سهم به ارزش میانگین ۳۴,۱۲۶ میلیون ریال به صورت ترجیحی واگذار کرده است.

عملکرد سازمان خصوصی سازی در رابطه با واگذاری سهام ترجیحی به کارگران و کارکنان شرکت های مورد واگذاری در جدول شماره (۹) درج شده است.

نکته: در واگذاری سهام ترجیحی به کارکنان و کارگران، نه تنها این افراد در اولویت خرید سهام از نظر زمان واگذاری قرار می گیرند، بلکه از مزایایی همچون: مزیت حاصل از تفاوت قیمت سهام دریافتی و قیمت روز سهام (ناشی از محاسبه متوسط قیمت روز سهام و قیمت اسمی آن)، برخورداری از دریافت تسهیلات خرید سهام با کارمزد ۲ درصد و در اقساط ۵ ساله (که در اولویت اول، این تسهیلات از سود سهام متعلق به آنها کسر خواهد شد) و دریافت سود سالانه سهام، بهره مند می گردند. مزیت اول در قالب جدول شماره (۹) قابل رویت می باشد ولی سایر مزایا، مزایای نهفته محسوب می شوند.

* در ابتدای سال ۱۳۸۶، آئین نامه ماده (۱۶) قانون برنامه سوم توسعه مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفت و تسهیلات بیشتری برای کارکنان و کارگران متصور شد. مشروح این اصلاحات در بند ۴-۱-۳ گزارش حاضر آمده است.

جدول شماره (۹): خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران و کارکنان در سال ۱۳۸۵

شرح	واحد	تعداد/ارزش
تعداد سهام واگذار شده	سهام	۶,۹۴۹,۳۸۴
تعداد کارگرانی که صاحب سهم شده اند	نفر	۵,۸۷۷
سرانه دریافتی کارگران	سهام	۱,۱۸۲
ارزش سهام واگذار شده به قیمت روز	میلیون ریال	۵۶,۷۸۸
ارزش کل سهام واگذار شده به قیمت میانگین	میلیون ریال	۳۴,۱۲۶
کل مزیت دریافتی	میلیون ریال	۲۲,۶۶۲
مزیت دریافتی سرانه هر کارگر	ریال	۳,۸۵۶,۰۴۹

۴-۳- اهداف درآمدی بودجه سنواتی و عملکرد واگذاری سهام در سال ۱۳۸۵

همواره از جمله رایج ترین و آسان ترین شاخص های ارزیابی عملکرد سازمان خصوصی سازی، نسبت وصولیهای خزانه از واگذاری ها به درآمد پیش بینی شده در بودجه بوده است، لیکن ابلاغ مصوبه شماره ۷۲۶۸۳/ت ۳۴۴۸۴ هـ مورخ ۱۳۸۴/۱۱/۱۷ هیأت وزیران موضوع واگذاری سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت به افراد مشمول طرح سهام عدالت و تدوین شرح وظایف جدید برای سازمان خصوصی سازی، منجر گردید تا عملکرد این سازمان را تا زمان دستیابی به یک برنامه جامع و کامل در خصوص واگذاری سهام خارج از مصوبه مذکور، تحت الشعاع واگذاری سهام عدالت قرار داده و به حداقل برساند و از سوی دیگر با توجه به برقراری نظام اقساطی بلند مدت برای فروش سهام عدالت به مشمولین طرح و بازپرداخت وجه اقساط این سهام از طریق سود تعلق گرفته به آنان، امکان وصولی خزانه از این نوع واگذاری را در اولین سال انجام طرح غیرممکن نماید. جدول شماره (۱۰) عملکرد سازمان خصوصی سازی را از این حیث در سال ۱۳۸۵ مورد ارزیابی قرار داده است. همانطور که در این جدول مشخص شده است درآمد پیش بینی شده برای واگذاری ها در بودجه سال ۱۳۸۵، ۷,۴۰۰ میلیارد ریال می باشد درحالی که وصولیهای سازمان در طول این مدت ۴,۲۹۹ میلیارد ریال بوده است که حدود ۲,۶۹۴ میلیارد ریال آن سهم شرکت های مادر تخصصی و ۱,۶۰۵ میلیارد ریال

آن سهم خزانه بوده است. بنابراین درصد تحقق درآمد پیش‌بینی شده در بودجه براساس وصولی‌های سازمان در سال ۱۳۸۵، ۵۸٪ بوده است.

جدول شماره (۱۰): خلاصه عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در تحقق اهداف درآمدی واگذاری‌ها در سال ۱۳۸۵

دوره مورد بررسی	درآمد پیش‌بینی در بودجه (میلیارد ریال)	ارزش مطالبات سازمان بابت فروش‌های نقد و اقساط (میلیارد ریال)				ارزش وصولی‌های سازمان بابت فروش‌های نقد و اقساط (میلیارد ریال)				تخصیص وصولی‌های سازمان		درصد تحقق درآمد پیش‌بینی شده در بودجه براساس وصولی‌های سازمان
		فروشی نقدی سال جاری	فروشی نقدی سال قبل	فروشی اقساطی سال جاری	فروشی اقساطی سال قبل	جمع	فروشی نقدی سال جاری	فروشی نقدی سال قبل	فروشی اقساطی سال جاری	فروشی اقساطی سال قبل	جمع	
سال ۱۳۸۵	۷،۴۰۰	۲،۶۰۰	۸	۴،۱۹۰	۶،۸۴۸	۲،۶۰۰	۵	۱،۶۴۴	۴،۲۹۹	۲،۶۹۴	۱،۶۰۵	۹۳٪

۵-۳- واگذاری قطعی سهام به کشاورزان، کارگران و ایثارگران، موضوع باقی‌مانده وظایف سازمان مالی گسترش مالکیت واحدهای تولیدی سابق، در سال ۱۳۸۵

از آنجایی که طبق مفاد ماده (۱۵) فصل سوم قانون برنامه سوم توسعه، وظایف باقی‌مانده از سازمان مالی گسترش مالکیت واحدهای تولیدی به سازمان خصوصی‌سازی انتقال یافته است، لذا سازمان مذکور همه ساله اقدامات لازم را در راستای آزادسازی سهام اعتباری متعلق به کارگران، کشاورزان و ایثارگران به انجام می‌رساند. بر این اساس در سال ۱۳۸۵ تعداد ۲۷/۲ میلیون سهم از سهام ۸۹ شرکت زیرمجموعه سازمان خصوصی‌سازی به ارزش ۱۴۷/۵ میلیارد ریال که بدهی آنها به دولت پایان یافته بود، به صورت قطعی به کارگران، کشاورزان و ایثارگران واگذار شد.

۴- بخش سوم: سایر اقدامات

۴-۱- تدوین و اصلاح آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد نیاز

۴-۱-۱- از جمله مهم‌ترین اقدامات به عمل آمده در سال ۱۳۸۵ در خصوص تکمیل و الحاقات برخی مقررات اجرایی مربوط به خصوصی‌سازی و به‌طور مشخص تدوین و پیشنهاد دستورالعمل تخفیفات، موضوع ماده (۹) آئین‌نامه بند «و» ماده (۱۴) قانون برنامه سوم توسعه مورد تنفیذ در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه بود، علی‌رغم نیاز به تدوین این دستورالعمل که با هدف اعمال سیاست تشویقی برای خریداران و ایجاد انگیزه برای آنان در راستای اهداف خصوصی‌سازی از جمله افزایش اشتغال، افزایش کارآیی و بهره‌وری و افزایش تولید، در قانون جای گرفته بود، لیکن به دلیل پیچیدگی موضوع دستورالعمل خاصی تا سال ۱۳۸۵ تدوین نگردیده بود. تا اینکه بر اساس کار تحقیقاتی و پژوهشی که در این خصوص انجام یافت، بستر مناسب جهت تدوین این دستورالعمل فراهم گردید و در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۲/۵ هیأت عالی واگذاری دستورالعمل پیشنهادی مذکور را به این هیأت تقدیم و مورد تأیید و تصویب نهایی قرار گرفت.

۴-۱-۲- در راستای اصلاح قوانین و مقررات موجود در راستای مقابله با چالش‌های پیش روی واگذاری سهام، اصلاح ماده (۳) از آئین‌نامه اجرائی ماده (۱۵) قانون برنامه سوم توسعه مورد تنفیذ در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه، از جمله راهکارهای پیشنهادی در این خصوص بود که طی نامه مورخ ۱۳۸۵/۶/۱۳ وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی جهت تصویب هیأت محترم دولت، پیشنهاد گردید. بر مبنای این اصلاح پیشنهادی، درخواست شفاف‌سازی اطلاعات حساب‌ها و صورت‌های مالی شرکت‌های قابل واگذاری، توسط شرکت‌های مادر تخصصی در کنار مسئولیت آنان جهت اصلاح ساختار شرکت‌های مذکور، به‌عمل آمده است. اصلاح این ماده یکی از چالش‌های فراروی سازمان خصوصی‌سازی بعد از واگذاری سهام را که همانا اختلاف و ادعای برخی خریداران سهام دولتی مبنی بر اظهار غبن و عدم اطلاع از پاره‌ای اطلاعات درونی و حساب‌ها و بدهی‌های ثبت نشده شرکت‌ها، می‌باشد و موجب تأخیر در بازپرداخت اقساط توسط آنها می‌گردد و بعضاً باعث شکل‌گیری دعوای حقوقی توسط این سازمان یا خریداران سهام می‌شود را، از بین خواهد برد.

۴-۱-۳- در اجرای مفاد بند «ج» سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی موضوع ابلاغیه مورخ ۸۵/۴/۱۱ مقام معظم رهبری، آئین‌نامه اجرائی ماده (۱۶) قانون برنامه سوم توسعه مورد تنفیذ در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه اصلاح شد. بر این اساس درخصوص واگذاری سهام ترجیحی به کارکنان و کارگران واحدهای مورد واگذاری مقرر شد حداکثر ۵ درصد از سهام شرکت‌های مصوب تا سقف مبلغ سیصد میلیون ریال به ازای هر نفر در قالب سهام ترجیحی واگذار گردد. سهام مذکور تماماً قسطی و به‌صورت اقساط ده ساله و بدون سود فروش اقساطی واگذار خواهد شد.

اصلاح این آئین‌نامه امکان جذب کارکنان و کارگران و مدیران با تجربه، متخصص و کارآمد را افزایش خواهد داد و زمینه کاهش هرگونه مقاومت احتمالی قشر زحمتکش کارگری را در مقابل واگذاری شرکت‌ها فراهم می‌کند.

۴-۱-۴- تصویب ضوابط اجرایی ماده (۲۴) قانون برنامه سوم توسعه مورد تنفیذ در ماده (۹) برنامه چهارم توسعه، توسط هیأت عالی واگذاری در ۸۵/۳/۳، موضوع بیمه مسئولیت مدنی و مسئولیت کیفری مسؤولان و مجریان امر واگذاری در قبال خطاهای غیرعمدی ناشی از واگذاری‌ها، از دیگر اقدامات انجام یافته در این سال بود.

۴-۱-۵- انجام اصلاحاتی در دستورالعمل ماده (۱۷) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه مبنی بر الزام خریداران به تعهد موارد مطرح شده در قانون منع مداخله کارکنان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷ و نیز الزام آنها به ارسال نسخه‌ای از صورت‌های مالی خود به سازمان خصوصی‌سازی تا زمان آزادسازی کامل سهام.

۴-۱-۶- تصمیم‌گیری درخصوص تعیین قیمت میانگین سهام ترجیحی مورد واگذاری به کارکنان و کارگران در مواردی که شرکت‌ها به‌منظور رد دیون دولت و یا شرکت‌های غیر بورسی در طرح سهام عدالت واگذار می‌شوند. بر این اساس مقرر شد قیمت سهام ترجیحی در مواقعی که شرکت به‌عنوان رد دیون دولت واگذار می‌شود به‌صورت میانگین قیمت سهام مورد واگذاری به دستگاه طلبکار و قیمت اسمی باشد و در موارد واگذاری شرکت‌های غیر بورسی در چارچوب سهام عدالت نیز قیمت سهام واگذار شده به شرکت کارگزاری سهام عدالت و قیمت اسمی معیار تعیین قیمت میانگین سهام باشد.

یادآور می‌شود پیش از این قانونگذار در خصوص موضوع فوق سکوت اختیار کرده بود.

۲-۴- تدوین لایحه اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی

پیرو مصوبه مورخ ۸۴/۱۱/۱۷ هیأت محترم وزیران موضوع طرح توزیع سهام عدالت و ابلاغیه مقام معظم رهبری موضوع سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی؛ و در پی احساس نیاز به ارائه سازوکارهای اجرایی مصوبه و ابلاغیه مذکور سازمان خصوصی‌سازی اقدام به تدوین پیش‌نویس لایحه‌ای نمود که در آن فرآیند خصوصی‌سازی در کشور به‌صورت یک پروژه ملی در نظر گرفته شده و علاوه بر کلیه معاونت‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی، تمام دستگاه‌های اجرایی کشور به‌عنوان مسؤولان و عاملان اجرایی خصوصی‌سازی در نظر گرفته شده‌اند. البته لایحه مذکور در سیر مراحل تکمیلی، عملاً و با محوریت وزارت امور اقتصادی و دارایی تبدیل به لایحه اجرایی سیاست‌های اصل (۴۴) مذکور گردید و مفاهیم کلان سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی اقتصادی کشور را در بر گرفت.

این پیش نویس مشتمل بر بیش از هفتاد ماده به هیأت محترم وزیران تقدیم شده و در حال حاضر مراحل پایانی بررسی خود در دولت محترم را پشت سر گذاشته و آماده تقدیم به مجلس شورای اسلامی می‌باشد. از شاخصه‌های مهم این لایحه علاوه بر نگرش جامع آن به فرآیند صحیح واگذاری، توجه به تقویت تعاونی‌ها، جلوگیری از ایجاد انحصارات، تشویق رقابت، آزادسازی بسیاری از حوزه‌های اقتصادی و خروج دولت از حوزه‌های تصدی اقتصادی بصورت بازار به بازار، و توجه جدی به شبکه تأمین اجتماعی لازم (safety net) در راستای جلب رضایت عمومی و جلوگیری از آسیب به اقشار مختلف کارکنان و کارگران واحدهایی است که در فرآیند واگذاری قرار می‌گیرند.

در کنار اقدامات بسیار وسیع صورت گرفته توسط دولت به منظور تسریع در اجرایی شدن دستورات مقام معظم رهبری درخصوص اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، سازمان خصوصی‌سازی نیز با انجام اقداماتی اساسی و تعاملاتی سازنده با بسیاری از وزارتخانه‌ها و شرکت‌های مادر تخصصی موفق به فراهم آوردن شرایط واگذاری بسیاری از شرکت‌های مشمول سیاست‌های کلی ابلاغی اصل (۴۴) گردیده است؛ «مصوبه مورخ ۸/۱۲/۸۵ هیأت محترم وزیران جهت واگذاری ۳۳ شرکت مخابرات استانی در قالب شرکت مادر تخصصی مخابرات ایران»، «سیر مراحل کارشناسی و تهیه چارچوب مقرراتی واگذاری و اصلاح ساختار بالغ بر ۱۲۰ شرکت تابعه شرکت‌های مادر تخصصی وزارت نفت» و همچنین «آماده‌سازی و فراهم آمدن زمینه واگذاری بسیاری از شرکت‌های بزرگ از قبیل ملی صنایع مس ایران، فولاد خوزستان، فولاد مبارکه، آلومینیوم ایران و مپنا»، نمونه‌ای از این فعالیت‌ها است. همچنین با تشکیل کمیته‌هایی متشکل از سازمان خصوصی‌سازی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی، سازمان بورس و اوراق بهادار و بانک‌های عامل، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی نیز در حال آماده‌سازی جهت واگذاری به بخش‌های غیر دولتی می‌باشند.

۳-۴- انجام وظایف دبیرخانه‌ای هیأت عالی واگذاری

در سال ۱۳۸۵ سازمان خصوصی‌سازی به عنوان دبیرخانه هیأت عالی واگذاری و بر مبنای وظایف تعریف شده برای آن، مسئولیت تهیه گزارش‌های کارشناسی برای طرح در نشست‌های هیأت، تهیه و ارسال دعوتنامه، صورتجلسات و مصوبات را برعهده داشته است و در همین راستا زمینه برگزاری ۱۹ جلسه هیأت عالی واگذاری را فراهم نمود، که در این جلسات درخصوص مواردی چون اصلاح آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با خصوصی‌سازی، تصویب قیمت پایه سهام شرکت‌های مورد واگذاری، تأیید فهرست، درصد و شیوه واگذاری شرکت‌های قابل واگذاری و تأیید و تصویب پیشنهادات اصلاحی و بهبود فرآیندهای عملیاتی سازمان خصوصی‌سازی ارائه شده به هیأت عالی واگذاری، اتخاذ تصمیم به عمل آمد.

رئوس مصوبات هیأت عالی واگذاری در سال ۱۳۸۵ به قرار زیر است:

- دستورالعمل تخفیفات موضوع ماده (۹) آئین نامه بند «و» ماده (۱۴) قانون برنامه سوم تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه؛
- ضوابط نحوه اجرای ماده (۲۴) قانون برنامه سوم توسعه مورد تنفیذ در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه موضوع بیمه مجریان و دست‌اندرکاران امر واگذاری؛
- اصلاح دستورالعمل نحوه تنظیم قراردادهای واگذاری موضوع ماده (۱۷) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه مبنی بر منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی و کشوری؛
- اصلاح دستورالعمل تخفیفات موضوع ماده (۹) آئین نامه بند «و» ماده (۱۴) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه؛
- اصلاحات در خصوص ضرایب و مبالغ کارمزد و حق الوکاله شرکت‌های مورد واگذاری؛
- اصلاح آئین نامه اجرایی قیمت گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، تخفیف‌ها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران موضوع بند «و» ماده (۱۴) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه؛
- اصلاح آئین نامه اجرایی نحوه واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران شرکت‌های مشمول صدر و خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی موضوع ماده (۱۶) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه و در راستای سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در خصوص اصل (۴۴) مذکور؛
- اصلاح دستورالعمل نحوه تنظیم قراردادهای واگذاری موضوع ماده (۱۷) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه و الحاق یک بند به قراردادهای واگذاری سهام مبنی بر نحوه تنظیم قراردادهای فروش اقساطی سهام در خصوص ارائه نسخه‌ای از صورت‌های مالی خریدار مادامی که بدهی خود را با سازمان تسویه نموده است؛
- اصلاح دستورالعمل واگذاری سهام ترجیحی به کارگران و کارکنان موضوع بند (۱) آئین نامه ماده (۱۶) قانون برنامه سوم توسعه تنفیذی در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه در خصوص نحوه تعیین قیمت سهام ترجیحی شرکت‌های غیربورسی در طرح سهام عدالت؛
- تصویب قیمت پایه سهام ۵۹ شرکت و تصویب قیمت سهام عدالت برای ۱۶ شرکت مشمول واگذاری؛
- اعطای تخفیف و آزادسازی سهام خریداران مربوط به ۸ شرکت واگذار شده.

جدول شماره (۱۱): تصمیمات صورت گرفته در جلسات هیأت عالی واگذاری سال ۱۳۸۵

تاریخ تشکیل جلسات	تایید برنامه زمانبندی و روش فروش	تصویب قیمت پایه سهام	تصویب قیمت پایه سهام عدالت	اصلاح برنامه زمانبندی	اصلاح دستورالعملها، آیین نامه ها و مصوبات	تصویب دستورالعملها و آیین نامه ها	تصویب اعطای تخفیف و آزاد سازی سهام خریداران
۱۳۸۵/۲/۵	۱	۱				۱	
۱۳۸۵/۳/۳					۱	۱	
۱۳۸۵/۷/۲۶		۹					۱
۱۳۸۵/۸/۱							
۱۳۸۵/۸/۲۴			۶				۲
۱۳۸۵/۹/۲۲	۱	۶	۴		۳		۲
۱۳۸۵/۱۰/۶	۴	۵			۱		
۱۳۸۵/۱۰/۲۷		۶					۲
۱۳۸۵/۱۱/۷		۵			۲		
۱۳۸۵/۱۱/۱۶			۱				
۱۳۸۵/۱۱/۲۸		۸					
۱۳۸۵/۱۲/۲		۶	۴				
۱۳۸۵/۱۲/۲۱			۱				
۱۳۸۵/۱۲/۲۳	۲	۱۳			۱		۱
جمع	۸	۵۹	۱۶	۰	۸	۲	۸

۴-۴-انجام سایر فعالیت ها جهت بسترسازی؛ از جمله فعالیت های پژوهشی، اطلاع رسانی و فرهنگی:

سازمان خصوصی سازی علاوه بر انجام وظایف اجرایی خود در راستای وکالت و فروش سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت به بخش خصوصی، فعالیت های گسترده ای نیز در زمینه بسترسازی جهت انجام بهینه امور از طریق فعالیت های پژوهشی، اطلاع رسانی و امور فرهنگی در سال ۱۳۸۵ انجام داده است که اهم آنها به قرار زیر بوده است:

۱-۴-۴- انجام مطالعات پژوهشی در زمینه خصوصی سازی

به منظور شناسایی و تقویت نقاط قوت اقدامات اجرایی خصوصی سازی و نیز در جهت پرهیز از انجام اقداماتی که پیشینه آنها حاکی از بروز پیامدهای منفی است، سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۸۵ از طریق مدیریت مطالعات و برنامه ریزی معاونت مطالعات و ارزیابی سازمان مذکور اقدام به شناسایی و انجام فعالیت های تحقیقاتی _ اعم از انجام آنها توسط کارشناسان سازمان و یا به صورت قراردادهای برون سپاری _ نمود که برخی از آنها در سال مورد بحث به پایان رسیده و انجام برخی دیگر در سال ۱۳۸۶ ادامه خواهد داشت.

رئوس مهمترین تحقیقات عبارتند از:

- ۱ طرح پژوهشی «اشتغال، سرمایه گذاری و تولید در فرآیند خصوصی سازی و تأثیرات خصوصی سازی بر این متغیرها»؛
- ۲ طرح پژوهشی «بهره وری و کارایی در فرآیند خصوصی سازی و تعیین شاخص های مرتبط با آن در ایران»؛
- ۳ طرح پژوهشی «شناسایی اولویت های مطالعاتی در رابطه با طرح سهام عدالت»؛
- ۴ طرح پژوهشی «بررسی نقش دولت در مدیریت اقتصاد ملی انگلستان و جایگاه بخش خصوصی در آن، با رویکرد انتقال تجربه استقرار دولت رفاه ...»؛
- ۵ طرح پژوهشی «ارزیابی وضعیت موجود، طراحی چشم انداز، الگوی کلان، اهداف راهبردی، ... طرح سهام عدالت»؛
- ۶ طرح پژوهشی «تهیه برنامه اجرایی لایحه سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»؛
- ۷ مطالعه تحقیقی «مطالعه تطبیقی خصوصی سازی در سایر کشورها از جنبه های گوناگون»؛
- ۸ مطالعه تحقیقی «خصوصی سازی صنعت فولاد»؛
- ۹ مطالعه تحقیقی «خصوصی سازی صنعت برق»؛
- ۱۰ مطالعه تحقیقی «خصوصی سازی هواپیمایی»؛
- ۱۱ مطالعه تحقیقی «خصوصی سازی صنعت بیمه»؛

۲-۴-۴- انتشار کتاب، گزارش و فعالیت های تحقیقاتی

سازمان خصوصی سازی با هدف برخورداری نمودن مسئولان و دست اندرکاران امر خصوصی سازی، اساتید، دانشجویان، پژوهشگران و گروه های مختلف مردم از نتایج مطالعات انجام شده در این سازمان اقدام به انتشار بخشی از این تحقیقات نموده است که از آن جمله اند:

- ۱ انتشار کتاب «خصوصی سازی در جنوب آسیا»؛
- ۲ انتشار کتاب «خصوصی سازی در بخش های رقابتی»؛
- ۳ انتشار کتاب «خصوصی سازی مرحله به مرحله»؛
- ۴ انتشار کتاب «مجموعه قوانین مرتبط با خصوصی سازی»؛

- انتشار کتاب «معرفی طرح توزیع سهام عدالت»؛
- انتشار ۴ شماره بولتن «جهان خصوصی سازی»؛
- انتشار مقاله «خصوصی سازی در ایتالیا» (در حال انتشار)؛
- انتشار کتاب «آسیب شناسی سهام عدالت» (در حال انتشار)؛
- انتشار کتاب «برنامه خصوصی سازی برزیل _ مجموعه مصوبات» (در حال آماده سازی)؛
- انتشار کتاب «محدودیت های خصوصی سازی در انگلستان» (در حال آماده سازی).

۳-۴-۴- برگزاری همایش ها، نشست ها و کارگاه های آموزشی در زمینه خصوصی سازی

در سال ۱۳۸۵ سازمان خصوصی سازی با هدف اطلاع رسانی و ارتقای سطح علمی دست اندرکاران اجرای طرح سهام عدالت و خصوصی سازی، و نیز آشنا کردن مخاطبان سازمان و دارندگان سهام با مفاهیم خصوصی سازی و سهامداری اقدام به برگزاری همایش ها، نشست ها و کارگاه های آموزشی و یا مشارکت در آنها نمود که به طور نمونه می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- برگزاری همایش یک روزه واگذاری رسمی اولین مرحله واگذاری سهام عدالت؛
- برگزاری همایش و کارگاه آموزشی ۳ روزه «به سوی برنامه عمل خصوصی سازی» با همکاری سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران و بانک جهانی؛
- مشارکت در کارگاه آموزشی «جذب سرمایه های خارجی در خصوصی سازی» در کشور آلمان؛
- برگزاری شش کارگاه آموزشی در خصوص موضوعات مرتبط با سهام عدالت در مراکز استانها؛

۴-۴-۴- انجام فعالیت های اطلاع رسانی

به دنبال دستور ریاست محترم جمهوری موضوع شفاف سازی و اطلاع رسانی در زمینه واگذاری سهام دولتی و متعلق به دولت به ویژه طرح توزیع سهام عدالت و با هدف ترغیب و تشویق عموم مردم به مشارکت در این امر و شکل گیری ادبیاتی واحد در این خصوص سازمان خصوصی سازی در شهریور ۱۳۸۵ اقدام به تشکیل شورای اطلاع رسانی نمود و با وجود همه محدودیت های منابع و امکانات برای شش ماهه دوم سال _ که زمان اجرای اقدامات طراحی شده در نیمه اول سال بود _ طراحی و به تصویب هیأت عامل این سازمان رسید.

با توجه به بدیع بودن ابعاد اجرایی سیاست های مذکور عمده ترین شاخص های شناسایی شده با در نظر گرفتن محدودیت زمانی، از جمله تبلیغات رسانه ای، ایجاد پایگاه اطلاعاتی، برگزاری نشست های توجیهی و تخصصی و... برای تبیین موضوع به تصویب رسید.

رئوس مهمترین شاخص های اطلاع رسانی سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۸۵ به قرار زیر است:

- پخش میان پرده ها و زیر نویس ها و آگهی های تبلیغاتی از طریق صدا و سیما؛
- انتشار بولتن جهان خصوصی سازی؛
- انتشار کتب و مقالات؛
- برگزاری نشست های مطبوعاتی؛

- مصاحبه‌ها و میزگردهای تلویزیونی؛
- طراحی پایگاه اینترنتی اطلاع رسانی سازمان؛
- انتشار گزارشات دوره ای عملکرد سازمان؛
- محصولات فرهنگی و اطلاعاتی؛
- و ...

۵-۴- عملکرد سازمان در خصوص نظارت پس از واگذاری

از آنجائیکه به موجب آئین‌نامه بند (ه) ماده (۱۴) قانون برنامه سوم توسعه مورد تنفیذ در ماده (۹) قانون برنامه چهارم توسعه، فروش بلوکی سهام به صورت نقد و اقساط و بر مبنای سازوکار تعریف شده انجام پذیرفته و منجر به انعقاد قرارداد فی‌مابین سازمان خصوصی‌سازی و خریدار می‌گردد، لذا پی‌گیری اجرای مفاد قرارداد، محاسبه سود تعلق گرفته به مبلغ خرید، زمانبندی برنامه بازپرداخت اقساط، در نظر گرفتن تخفیف احتمالی برای خریدار متناسب با دستورالعمل مربوطه و آزاد نمودن سهام بعد از پرداخت اقساط توسط خریدار از دیگر وظایف این سازمان می‌باشد. در این راستا خلاصه عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در زمینه آزادسازی سهام و نظارت بر ایفاء تعهدات خریداران، به شرح ذیل ارائه گردیده است:

۱-۵-۴- آزادسازی سهام

- **آزادسازی کل سهام:** مطابق سررسید اقساط قراردادهای فروش اقساطی سهام، اقساط بدهی از خریداران وصول و در صورت تسویه کامل و نهایی مانده بدهی خریداران، سهام در وثیقه، اسناد معتبر تضمینی دریافتی از خریداران مانند سفته، ضمانت نامه بانکی از وثیقه آزاد و در اختیار آنان قرار می‌گیرد متعاقباً نیز و کالنامه بلاعزل رسمی و محضری تفویض شده از جانب خریداران در ارتباط با معامله سهام که تا پایان قرارداد و تسویه اقساط دارای اعتبار است ابطال می‌گردد. در این خصوص تعداد ۱۷ مورد از قراردادهای فروش اقساطی تنظیمی با خریداران به لحاظ پرداخت اقساط در سررسید و یا واریز دفعتاً واحده و یکجای اقساط سررسید نشده خاتمه پذیرفته است که از جمله می‌توان به قرارداد برخی خریداران سهام شرکت صدرا، قراردادهای فروش شرکت‌های کیمیدارو، بهنوش ایران، ایران دارو و مهندسین مشاور غرب نیرو اشاره نمود.

- **آزادسازی بخشی از سهام:** مطابق ماده ۵ آئین‌نامه اجرایی بند «ه» ماده ۱۴ قانون برنامه سوم توسعه، تنفیذی در قانون برنامه چهارم توسعه کشور، سازمان خصوصی‌سازی مجاز است بخشی از سهام خریداران اقساطی را که بهای آن توسط خریداران پرداخت شده، در زمان اعتبار قرارداد و در دوران پرداخت اقساط از وثیقه آزاد و در اختیار خریداران ذینفع قرار دهد در این ارتباط تعداد ۲۴ مورد از سهام شرکت‌های واگذار شده از وثیقه آزاد شده است.

۲-۵-۴- نظارت بر ایفای تعهدات خریداران

- **صدور مجوز کتبی:** مطابق تعهدات مورد پذیرش خریداران مندرج در قراردادهای فروش اقساطی سهام که در اجرای مقررات مربوط صورت می‌پذیرد، لازم است خریداران مذکور مجوز کتبی سازمان خصوصی‌سازی در مواقع تغییر اساسنامه، افزایش سرمایه، فروش اموال و دارائی‌های ثابت و انتخاب بازرس قانونی و حسابرس متقاضیان با بررسی و تطبیق اقدامات مورد درخواست با قوانین، مقررات و قرارداد، نسبت به صدور مجوز کتبی اقدام می‌نماید که در این ارتباط مجوز کتبی افزایش سرمایه ۱۲مورد، فروش اموال و دارائی‌های ثابت ۱۵ مورد تغییر اساسنامه ۸مورد بوده و همچنین بازرسان و حسابرسان منتخب کلیه شرکت‌های واگذار شده در زمره حسابرسان و بازرسان مورد تأیید سازمان خصوصی‌سازی بوده است.

- **نظارت بر نحوه پرداخت اقساط:** وفق قراردادهای منعقد شده با خریداران به روند اقساط کلیه قراردادهای فروش اقساطی سهام، نظارت کامل و مستمر صورت می‌پذیرد به گونه‌ای که حسب مورد، پیش از سررسید اقساط، موضوع را به خریداران ذیربط یادآوری نموده و در مواقعی که برخی از خریداران بعلت عدم توان نقدینگی، قدرت پرداخت اقساط را نداشته و با اعلام مراتب به سازمان خصوصی‌سازی، متقاضی استمهال قسطی از اقساط باشند. صرفاً در خصوص یک قسط و مشروط به اثبات ادعای خریدار با استمهال قسطی از اقساط موافقت می‌گردد که از حیث تعداد شرکت‌هایی که با درخواست استمهال آنان موافقت شده ۲۰ مورد می‌باشد.

مطابق مقررات، خریداران فرصت و اجازه عدم پرداخت تا دو قسط متوالی و یا چهار قسط متناوب را با احتساب سود فروش اقساطی و جریمه تأخیر دارند در خلال این مدت، رسیدگی به موارد تخطی از اجرای قرارداد، اقدام حقوقی بر علیه خریداران آن صورت نمی‌پذیرد. در هر مقطعی از قرارداد و با توجه به مجوز قانونی مورد اشاره در زمینه تعداد اقساط معوق، در صورتی که از عملکرد خریداران، استنکاف از پرداخت، تلقی شود سازمان خصوصی‌سازی مکلف است به منظور استیفای حقوق دولت و شرکت‌های مادر تخصصی ذیربط، ضمن اقدام قضایی بر علیه خریداران متخلف از ایفای تعهد فروش سهام در وثیقه را نیز در دستور کار خود قرار می‌دهد از جمله خریداران شرکت‌های صنایع آذر آب، تکنیکان، صدرا، پایساز و سیمان هرمزگان با ادعای عدم شفافیت صورت‌های مالی، غیر واقعی بودن قیمت‌های سهام، عدم حمایت دولت از شرکت‌های واگذار شده و رهاسازی و عدم ارجاع کار پس از فروش سهام، از پرداخت اقساط متعلقه استنکاف نموده‌اند.

۳-۵-۴- تخفیفات:

مطابق مقررات دستورالعمل تخفیفات موضوع ماده (۹) آیین نامه اجرایی بند (و) ماده ۱۴ قانون برنامه چهارم توسعه، تنفیذی در قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۵/۰۲/۰۵ هیأت عالی واگذاری با بررسی عملکرد هیأت مدیره منتخب خریداران اقساطی سهام در شرکت های واگذاری و در صورت اثبات اقدامات مؤثر و مثبت آنان در زمینه حفظ و افزایش اشتغال، سرمایه گذاری جدید و ارتقاء کارایی و بهره وری، تخفیفاتی مشتمل بر تطویل دوره پرداخت اقساط بدون احتساب سود فروش اقساطی و یا حذف سود فروش اقساطی قرارداد به خریداران اعطاء می شود که در این ارتباط می توان به تخفیف سود فروش اقساطی سهام شرکت های سیمان خوزستان، مازند نیرو، مهندسین مشاور دز آب و مهندسین مشاور لار اشاره نمود.

۶-۴- عملکرد سازمان در ارتباط با شرکت های زیرمجموعه آن

سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۸۵ فعالیت های گسترده ای را در ارتباط با شرکت های زیر مجموعه خود (که دارای سهام اصالتی و وکالتی متعلق به سازمان می باشند)، انجام داده است که اهم آنها شامل سرفصل های اصلی زیر می باشد:

- ۱ حضور در مجامع عمومی شرکت های زیرمجموعه سازمان، انتخاب اعضاء هیأت مدیره، بررسی پیشنهاد افزایش سرمایه این شرکت ها از لحاظ توجیه اقتصادی و پیگیری و تکمیل مدارک مربوطه به مشارکت در افزایش سرمایه شرکت ها؛
- ۲ نظارت بر امور شرکت های زیرمجموعه از طریق بررسی صورت های مالی و گزارش بازرس قانونی توسط کارشناسان و ارتباط مستمر با نمایندگان این شرکت ها؛
- ۳ همکاری و مشارکت در جهت تسهیل امر رفع مشکلات شرکت های زیرمجموعه سازمان که مانع از اجرای صحیح فرآیند خصوصی سازی می گردد؛
- ۴ پیگیری مطالبات و سود سهام سازمان از این شرکت ها؛ و
- ۵ تکمیل و تهیه بانک اطلاعاتی جامع اعم از اطلاعات مربوط به طبقه بندی شرکت ها برحسب درصد سهام سازمان، تهیه لیست مجامع، تهیه و تکمیل فرم گزارشات دوره ای، دفترچه خلاصه وضعیت شرکت ها، اطلاعات مربوط به مصوبات و پیشنهادات و ...

۷-۴- عملکرد سازمان در خصوص پرونده های حقوقی

در سال ۱۳۸۵ تلاش های متعددی در خصوص رسیدگی به ۴۱ پرونده حقوقی مطروحه له و علیه سازمان در مراجع قضایی صورت پذیرفته است. در این زمینه از مهم ترین اقدامات به عمل آمده می توان به تهیه و ابلاغ اظهارنامه قانونی، تهیه دادخواست حقوقی و طرح دعوی در هیأت داوری اشاره کرد.

۵- بخش چهارم: چالش ها و مشکلات فراروی خصوصی سازی و ارائه راه کارهای پیش برنده

در سه دهه اخیر، اقتصاد ایران با فراز و نشیب‌های بسیاری روبرو بوده و وجود شرایط استثنایی و متغیر موجب شده که گاهی اوقات سیاست‌هایی اتخاذ کند که ۱۸۰ درجه با سیاست‌های پیشین مغایرت داشته باشد. بروز انقلاب اسلامی و متعاقب آن جنگ تحمیلی هشت ساله اقتصاد را به اجبار به پذیرش شرایطی واداشت که در آن دولت در کانون همه سیاست‌گذاری‌ها و تصدی‌گری‌ها قرار داشت. سالهای دهه اول بعد از پیروزی انقلاب را می‌توان سالهای دولت‌مداری صرف نامید، گرچه در دهه دوم نیز خرابی‌های بازمانده از جنگ تحمیلی و مشکلاتی که در اثر ناتوانی دولت در اداره صنایع به وجود آورده بود، تحت عنوان سال‌های بازسازی همچنان دولت را در کانون توجه قرار می‌داد. اما دهه سوم، دهه آزادسازی و دهه اعتماد به مردم در اداره امور کشور بود. زمینه‌های چنین اعتمادی قبلاً با سیاست‌هایی مثل تثبیت نرخ ارز و تک‌نرخ شدن آن ایجاد شده بود. برنامه‌های سوم و چهارم توسعه دولت را مکلف کرد که از بنگاهداری دست بکشد و صرفاً به وظایف حاکمیتی و نظارتی خود اهتمام ورزد. کسری‌های گسترده بودجه که بیش از ۵۰ درصد آن به حضور شرکت‌های دولتی در بودجه کشور مربوط بود، به کارگیری نیروی کار مازاد که هزینه‌های هنگفتی را به واحدهای تولیدی تحمیل می‌کرد، استهلاک روزافزون صنایع و عدم وجود نوآوری، نوسازی و بهسازی در آنها در نتیجه حضور مدیریت‌های متغیر و گذرا_آنها توسط کسانی که خود هیچ نقشی در سرمایه‌گذاری‌ها نداشته‌اند_ وجود محدودیت‌های گسترده بر مبنای اصل (۴۴) قانون اساسی برای ورود بخش خصوصی در بسیاری از حوزه‌های اقتصادی، وجود نارسایی‌های موجود در قانون سرمایه‌گذاری خارجی، ناکامی بازار (Market Failure) در نتیجه وجود انحصارات دولتی و ... همه عواملی بودند که مجلس و دولت را بر آن داشتند در برنامه‌های پنج ساله توسعه سوم و چهارم با کم رنگ‌تر کردن نقش دولت، سهم بیشتری را به حضور بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد بدهند و مکمل این قوانین نیز ابلاغیه حکیمانانه سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی بود که با در نظر گرفتن کلیه چالش‌های فوق‌الذکر، بستر عملی حضور مؤثر بخش غیر دولتی در اقتصاد را فراهم کرده و ادامه حضور دولت در تصدی‌گری و بنگاهداری فعالیت‌های اقتصادی را ممنوع کرد.

در زیر به بخشی از مهم‌ترین چالش‌ها_ که برخی از آنها ریشه در سال‌های پیشین دارند _ و راهکارهای مقابله با آنها اشاره می‌شود:

۱-۵- چالش‌های فراوری خصوصی‌سازی در کشور

- وجود نارسایی در بازار تقاضا و عدم کشش بازار بورس در جذب سهام جدید مورد واگذاری دولت؛
- عدم وجود یک بخش خصوصی توانمند جهت شرکت در فعالیت‌های اقتصادی، همواره دلیل ضعف بازار تقاضا در فرآیند خصوصی‌سازی بوده است به گونه‌ای که علی‌رغم وجود نقدینگی‌های فراوان در جامعه امکان جلب و جذب این نقدینگی‌ها در یک فضای اقتصادی سالم همچون سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تولیدی و خدماتی مولد فراهم نشده است و همواره فعالیت در بازارهای غیرمولد و واسطه‌گری جایگزین سرمایه‌گذاری‌های مولد گردیده است. همانطور که در فوق اشاره گردید این مشکل یک مشکل ساختاری می‌باشد که نیازمند فراهم آوردن شرایط برای امنیت اقتصادی سرمایه‌گذار و حمایت از

بخش خصوصی واقعی می‌باشد که تنها در سایه اصلاح بسیاری از قوانین و مقررات و حتی انجام اقدامات فرهنگی، امکان پذیر است؛

- پتانسیل غیرفعال، پایین و نبود انگیزه کافی برای مشارکت بخش خصوصی در امر خصوصی سازی که ناشی از مشکلات و ریسک بنگاه داری در کشور، و نیز وجود فرصت های سرمایه گذاری زودبازده، تمایل به سرمایه گذاری در سرمایه های غیر مولد (مثل طلا و زمین)، حضور در بازارهای دلالتی زودبازده (مثل معاملات موبایل) و مسائلی از این دست بوده است؛
- وابستگی اقتصاد به نفت و عدم اعتقاد کافی به توسعه بخش خصوصی طی سالیان طولانی و سهم ناچیز بخش خصوصی در اقتصاد کشور که نهایتاً خطر عدم تحقق و فضای رقابت پذیری در اقتصاد را در پی دارد؛
- عدم ثبات از منظر برخی سرمایه گذاران در برخی زمینه های مقرراتی، بازرگانی که بر آن می بایستی شرایط خاص سیاسی را نیز افزود؛
- محدودیت دامنه خصوصی سازی تاکنون و در مرحله قبل از تبدیل به قانون شدن سیاست های ابلاغی اصل (۴۴) و انجام واگذاری صرفاً در محدوده شرکت های خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی؛
- مقاومت بعضی دست اندرکاران در دستگاه های اجرایی دارای شرکت های قابل واگذاری، به نحوی که جریان شناسایی، تصویب و واگذاری سهام دولت را در مراحل مختلف با کندی و یا توقف روبرو می سازد؛
- پیچیدگی و زمان بر بودن امر تعیین قیمت پایه سهام شرکت ها خصوصاً در مواردی که شرکت در خارج از بورس قرار داشته باشد و به استخراج قیمت توسط کارشناسان رسمی دادگستری نیاز باشد؛
- در بسیاری از شرکت های مصوب شده جهت واگذاری، صورت های مالی سنوات آخر فعالیت هنوز به تصویب مجمع عمومی سهامداران نرسیده و عملاً امکان قیمت گذاری سهام شرکت فراهم نمی باشد؛
- بسیاری از مزایده های واگذاری بلوکی سهام توسط سازمان اعم از اینکه در بورس اوراق بهادار عرضه شوند یا در خارج از بورس به مزایده گذاشته شده باشد، فاقد مشتری و خریدار می باشد و در بسیاری از موارد نیز فقط یک نفر در مزایده شرکت می کند که امکان رقابت مناسب در عرضه های سازمان خصوصی سازی فراهم نمی گردد؛
- پافشاری شرکت های مادر تخصصی برای اینکه مطالبات خود از شرکت های زیرمجموعه مورد واگذاری را نیز حین فروش وصول نمایند که این امر، چنانچه دریافت مطالبات طی آگهی های سازمان خصوصی سازی به عنوان شرط برای خریدار قید شود، تحمیل هزینه اضافی به خریداران تلقی شده و میل به خرید را کاهش می دهد و در صورتی که مطالبات مذکور به افزایش سرمایه شرکت تبدیل گردد نیز حجم ریالی فروش را افزایش داده و شرکت مورد واگذاری را تبدیل به یک معامله غیراقتصادی می نماید که در این حالت نیز رغبتی برای خرید سهام وجود ندارد؛
- نبود نهادهای مالی تأمین سرمایه (بانک های سرمایه گذاری) در برنامه خصوصی سازی کشور به گونه ای که تمام فرآیند قیمت گذاری، بازاریابی و بازاریابی و عرضه سهام و عملیات فروش رأساً توسط سازمان

خصوصی سازی انجام می شود. این امر نه تنها در هیچ کجای جهان مسبوق به سابقه نمی باشد، بلکه سازمان خصوصی سازی را قطعاً با کندی عملیات مواجه می نماید و با طولانی شدن صف شرکت های مشمول واگذاری هیچ گونه اعتمادی به فروش حتمی شرکت های مصوب باقی نخواهد ماند؛

- ضعف نهاد معجری خصوصی سازی شامل سطح سازمانی، کمبود نیروی انسانی ماهر، عدم جذابیت پرداخت ها جهت جذب نیروهای متخصص و فنی و دست آخر عدم تملک سهام مورد واگذاری در مراحل پس از تصویب تا واگذاری شرکت ها؛
- تعدد شرکت های دولتی مشمول واگذاری به گونه ای که از سال ۱۳۸۰ تاکنون مصوبات قانونی جهت سهام قابل واگذاری دولت برای تعداد بالغ بر ۴۵۰ شرکت اخذ شده (این مصوبات از یک سهم دولت در یک شرکت تا ۱۰۰٪ سهام یک شرکت را شامل می شود) که هنوز امکان واگذاری تمامی آنها فراهم نشده است.

۲-۵- چالش های فراروی طرح توزیع سهام عدالت

- پتانسیل خطر خرید و فروش سهام واگذار شده در بازارهای واسطه گری؛
- انتظار شکست طرح از دید برخی افراد با استناد به شکست تجربه های مشابه در سایر کشورها؛
- ضعف اطلاع رسانی و فرهنگ سازی جامع در بین مشمولانی که سهام دریافت کرده اند؛
- ضعف بنیه مالی تعاونی های عدالت به دلایل مختلف، از جمله اینکه ضعیف ترین اقشار درآمدی جامعه هستند که اعضای این تعاونی ها را تشکیل می دهند؛
- تصور شرکت های سرمایه گذاری بورسی از شرکت کارگزاری سهام عدالت در این خصوص که شرکت مزبور را عامل بازدارنده افزایش سرمایه نقدی شرکت های واگذار شده می دانند؛
- زمان بر بودن و حجم عظیم تعداد مشمولین جهت شناسایی نهایی در مراحل مختلف اجرایی طرح.

۳-۵- چالش های فراروی سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی

سیاست های ابلاغی مذکور که از آن به انقلاب اقتصادی پس از انقلاب اسلامی در جمهوری اسلامی ایران تعبیر می شود جهت اجرایی شدن مستلزم زمینه سازی فراوانی در ابعاد متعدد سیاست گذاری، تقنینی و اجرایی کشور می باشد. جهت اجرایی شدن ابلاغیه مورد نظر می بایستی از منظر سیاست گذاری «نگاه دولت به بخش خصوصی» و «انتظارات و تعامل بخش خصوصی با دولت» تغییر یابند. همچنین از منظر قانون گذاری بسیاری از بسترهای مقرراتی که تاکنون موضوعیت نداشتند می بایستی احصاء، طراحی و قانون گذاری شوند و یا «قوانین زائد و غیر ضروری» شناسایی و لغو شوند و نهایتاً از منظر اجرایی دستگاه های اجرایی «ساختار لازم را برای واگذاری فعالیت، تصدی و امور اقتصادی غیر ضروری دولتی» و «ایجاد زمینه های نظارتی» فراهم نمایند.

موارد فوق‌الذکر امور زمان‌بر و نیازمند طرحی جامع هستند که مصدر آن سیاست‌های مندرج در چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران خواهد بود، لذا تا تنظیم و استقرار برنامه جامع مورد نظر می‌بایستی خصوصی‌سازی در کشور با مفهوم واگذاری سهام را در محدوده واگذاری‌های خارج از صدر اصل (۴۴) جستجو نمود و در مرحله بعد با تنظیم یک برنامه مشخص و یا ابلاغ لایحه قانونی سیاست‌های مذکور، امکان بسط محدوده واگذاری‌ها نیز فراهم شود.

در حال حاضر مهمترین چالش‌های پیش‌رو برای واگذاری مصادیق صدر اصل (۴۴) قانون اساسی عبارت از موارد کلی مندرج در جدول صفحه بعد می‌باشند:

ردیف	عنوان حوزه مشمول خصوصی سازی	چالش اساسی پیش رو	راه کار پیش برنده
۱	صنایع بزرگ - صنایع مادر	- بزرگی حجم و سرمایه بزرگی بالایی شرکت و ضرورت وجود مشتری با قدرت سرمایه گذاری بالا و استراتژیک ترجیحاً خارجی با اخذ تعهد پیرامون توسعه تولید و ظرفیت (به لحاظ تعهدات دولت در زمینه این صنایع) - نیاز بالای این صنایع به حمایت دولت - نیاز زیاد به انرژی که در حال حاضر بسیار ارزان است - عدم تطابق کامل تولیدات با نیازهای بازار و عدم ارتباط برخی از این صنایع با منابع و بازارهای بین المللی	- اصلاح ساختار - آماده سازی برای پذیرش در بورس - تسهیل جریان ورود و سرمایه گذاری بخش خصوصی در بازار این صنایع از طریق ایجاد شرکت های جدید - ایجاد زمینه های نظارت دولت بجای تصدی در حوزه این صنایع - ایجاد چتر حمایتی برای اقشاری که در اثر خصوصی سازی این صنایع دچار چالش احتمالی خواهند شد
۲	خدمات (بانکداری - بیمه و ...)	- تکالیف دولت به شرکت های موجود در این حوزه - کارآیی پایین نسبت به استانداردهای موجود - حجم بالای نیروی انسانی و دارایی های شرکت ها - کفایت نبودن سازوکارهای واگذاری این واحدها	- تعریف شفاف ارتباط نظام مالی شرکت با دولت و تأدیه بدهی های دولت - ایجاد ساختار شرکتی و نظام سود محور - اصلاح ساختار و آماده سازی شرکت ها و حتی امکان ایجاد زمینه پذیرش در بورس
۳	شبکه های ارتباطی اعم از ارتباطات، نیرو، راه، هواپیمایی	- عدم وجود ساختار شرکتی - بهره گیری از یارانه ها و منابع دولت و در مقابل تکالیف شرکت های این حوزه در برابر دولت - وجود زیانهای انباشته فراوان در بسیاری از این واحدها	- ایجاد ساختار شرکتی - تجزیه شبکه ها به حوزه های کوچکتر - ضرورت بهره گیری از روش های آزاد سازی و ورود بخش خصوصی به جای تمرکز بر روی خصوصی سازی - هدفمند نمودن نظام یارانه ها (قبل از واگذاری) - حذف تکالیف در نظر گرفته شده و اعمال نظارت و سیاست گذاری از طریق استقرار و تشکیل نهادهای حقوقی مستقل و تنظیم مقررات اداری

مشکلات فوق به همراه پذیرش این امر که خصوصی سازی به خودی خود فرآیندی پیچیده و فنی محسوب می شود و اجرای آن نیازمند صرف وقت و دقت کافی است، عاملی گردیده تا این فرآیند از سرعت چشمگیری در کشور برخوردار نباشد. البته این نکته را نیز یادآوری می نماید که ابزار اصلی کوچک شدن دولت، کاهش تصدی گری آن، کاهش هزینه های غیرضروری و کند شدن روند رو به رشد شرکت های دولتی، همانا متوقف شدن سرمایه گذاری دولت در زمینه های خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی و آزادسازی فعالیت ها به مفهوم اجازه ورود بخش خصوصی در آنهاست و نباید تمامی انتظارات برای هدف ورود بیشتر بخش خصوصی به اقتصاد کشور را از مجرای خصوصی سازی تصور نمود.

به منظور تسهیل روند واگذاری و مرتفع نمودن چالش‌های پیش گفته، صرف نظر از معضلات طرف تقاضا و عدم وجود شرایط مناسب در بازار سرمایه که در کوتاه مدت راهکار اجرایی کاربردی مطلوبی پیشنهاد نمی‌شود، در سایر زمینه‌ها تدوین و تصویب قانونی فراگیر و جامع در امر واگذاری‌ها و الزام بیشتر دستگاه‌های اجرایی به مشارکت در امر خصوصی‌سازی و اصلاح ساختار مناسب شرکت‌های زیرمجموعه خود به گونه ای که شفافیت و قابلیت اتکای بیشتر را برای شرکت‌های دولتی فراهم سازد، از جمله راهکارهای مطلوب است که در این زمینه پیشنهاد می‌شود مراتب از طریق صدور بخشنامه و الزام دستگاه‌ها به رعایت موارد فوق حاصل گردند.

همچنانکه ملاحظه شد عملیاتی شدن سیاست‌های ابلاغی اصل (۴۴) قانون اساسی نیازمند مداخله نهادهای قانونگزاری و اجرایی در بالاترین سطوح به منظور ساماندهی تصمیم‌گیری و تبیین نحوه ورود تصمیم‌گیری و ورود حوزه‌های متعدد اجرایی دولت است و سازمان خصوصی‌سازی و هیأت عالی واگذاری فقط در قالب واگذاری سهام شرکت‌هایی که آماده انتقال و فروش به بخش خصوصی می‌شوند مأموریت دارند و تا ایجاد بستر لازم برای این امر، می‌بایستی اذعان داشت بدنه اجرایی کشور نخواهد توانست به خصوصی‌سازی‌های عظیم در حوزه‌های صدر اصل (۴۴) مبادرت نماید و ظهور چنین مواردی از یک سو نیازمند صرف وقت لازم خواهد بود و از سوی دیگر همچنانکه مقام معظم رهبری تأکید فرموده‌اند کماکان استقرار و تداوم ستاد قوی اجرای اصل (۴۴) قانون اساسی با محوریت بالاترین مقام اجرایی کشور و مشارکت کلیه دست‌اندرکاران را، طلب می‌نماید.